

Molnár
Maeterlinck
Kleist
Berzeviczy
Pierre
Szöllősi

Csonka 641-642 Molnár F.: Ma,
tegyep, tegnapelőtt kiadványok.

MAGYAR KÖNYVTÁR

Szerkeszti Radó Antal

700 szám 70 kötetbe kötve.

1—10. szám.

Katona József
Maupassant
Berzsenyi
Coppée
Kisfaludy Károly
Sipulusz
De Amicis
Zrinvi
Du Maurier-Potter
Csokonai

11—21. szám

Arany János
Olasz elbeszélők
Petőfi
Hj. Dumas
Francia elbeszélők
Rovetta
Kisfaludy Károly
Shakspere

22—30. szám.

Kármán József
Byron
Ágai Adolf
Sardou Najac
Deák Ferenc
Aischylos
Bárony
Murger-Barrière
Névtelen jegyző

31—40. szám.

Molière
Gracza György
Bourget
Szabolcska
Turgenyev
Kossuth
Flammarion
Tóth Kálmán
Droz Gusztáv
Vértesi Arnold

41—50. szám.

Ibsen
A kuruc világ költé-
szete
Petőfi
Poe
Jókai
Kozma Andor
Butti
Petőfiné
Tennyson

51—60. szám.

Murai
Magyar néphalladák
Cavallotti
Fáy András
Szalagub
Ambrus Zoltán
Meyer Konrád

Jókai
Csehov

61—70. szám.

Kölcsey
Yke
Áldásky Antal
Falk Miksa
Cicero
Kipling
Kabos Ede
Szalárdi
Arany János

71—80. szám.

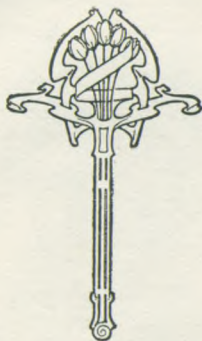
Molière
Jókai
Plutarchos
Arany János
Spanyol elbeszélők
Nansen
Gvadányi

81—90. szám.

Mikszáth
Coppée
Serao
Sophocles
Ábrányi Emil
Tolnai Lajos
Arany János

SZÖLLÖSI ZSIGMOND

HIHETETLEN TÖRTÉNETEK

BUDAPEST

LAMPEL R. KK. (WODIANER F. ÉS FIAI) R. T.
KÖNYVKIADÓVÁLLALATA

Országos Széchényi Könyvtár

Leltári szám:

VI450- 525 / 1964

Wodianer F. és Fiai könyvnyomdája, Budapest.

KÉT OROSZLÁN.

I.

LIZANDER.

Rá-Rú.

Mielőtt hozzákezdének ez inkább szomorú, mint tanulságos történet' előadásához, a mely, úgy érzem, az olvasónak nemcsak a figyelmét, hanem a hívő hajlandóságát is próbára fogja tenni, mindenekelőtt meg kell mondanom, hogy a valószínűtlen történet boldogtalan hőségnek, Lizandernek, ha így hirdették is öles betűkkel, nem ez volt az igazi neve. Ezt a nevet az emberek adták neki.

Igazi neve Rá-Rú volt, a mi az oroszlánok nyelvén Megtorló Hőst jelent. Ezt a fenyegetéssel teljes nevet édesanyja adta neki és meg is magyarázta, hogy miért :

— Fiam, mondotta neki, Rá-Rúnak neveztelek el, hogy a hányszor a névedet hallod, eszedbe jusson a kötelesség, a dicsőséges kötelesség, a melyet a te nemes atyád halálával a végzet reád rótt. Atyádat, a ki az első volt az elsőik között, megölte a viadalban ellene, Saso, hogy őt tiszteljék elsőnek. Szabálytalan viadal volt — hulljon ki minden fogam, ha nem volt

szabálytalan — hiszen látta mindenki, a ki ott volt, de a vége mégis az, hogy atyád elvérzett, meghalt ott a tisztás porondján. A te örökséged a hivatás, hogy halálát megbosszulod ellene ivadékán. Ha két-századszor lesz megint egészen kerek az ég ezüst-tányérja, a mióta megszülettél, viadalra mégy atyád gyilkosának a fiával és megölöd őt. Megölöd őt és átkozott testét szétmarczangolod, hogy atyád halála meg legyen torolva és elsőnek tiszteljenek téged az oroszánok, mint a hogyan őt elsőnek tisztelték. Meg fogod ölni őt, mert erős vagy, fúrge vagy, szilaj vagy, bátor vagy, a rengeteg egész ifjúságában nincs olyan legény, mint te vagy. Ne legyen soha más gondolatod, mint a viadal, a melyben meg kell torolnod atyád életét. Erre készülj mindig. Körmöd, fogad legyen keményebb a sziklánál, ugrásod sebe-sebb, mint a sas repülése, farkad ütése, mint a vil-lámsújtás. Erőt gyűjts és ügyességet és öld meg őt, az orgyilkos fiát, hogy az egész rengeteg visszhangoz-zék a te dicsőséged híretől: Rá-Rú-nál nagyobb hős nincs, tiszteljétek Rá-Rút, mert Rá-Rú megtorolta atyja halálát!

Rá-Rúnak, a ki még csak gyermek volt, de jól megértette anyja szavát, villogott a szeme és dom-ború szügye reszketett. Csak ennyit mondott:

— Meglesz, anyám!

Végzetes fordulat.

Rá-Rú gyönyörűen fejlődött és az egész rengeteg elismerte, hogy teljes lélekkel készül a hivatásra, a melyet a végzet neki kijelölt.

A fiatal oroszánok vezérüknek ismerték el, mert egyik se volt hozzá fogható sem erőben, se kitartás-

ban, sem ügyességben. Soha az ugrásban czélt nem tévesztett, a vadászatokon a legdúsabb zsákmányt mindig ő ejtette, még a sörénye is alig nőtt ki, már megverekedett egy orrszarvúval, kettéroppantotta hatalmas csigolyáját és szétmarczangolt lomha testét maga czipelte anyja barlangjába, a kinél boldogabb anya ezen a napon nem volt a földön.

Volt is rá oka, mert sorra jöttek hozzá a vének, a hozzáértők, a kik látták a küzdelmet és mind így szóltak hozzá :

— Most már nyugodt lehetsz, Taza. Saso fia is derék legény a négy talpán, de a te magzatodnak nyomába se léphet. Rá-Rú győztes lesz a viadalban és meg fogja torolni atyja halálát ! Rá-Rú fejedelme lesz a rengetegnek és te oly boldog anya leszel, a milyen szerencsétlen hitves lettél !

— Máris boldog vagyok ! — mondotta sugárzó szemmel Taza és kilencz hatalmas ugrást tett a magasba ; úgy mutatván meg anyai szíve háláját a Nagy Szellemnek, a miért fiát ilyennek alkotta.

Szegény Taza, akkor még nem is sejtette, milyen fájdalom vár rá.

Egy este épen a sivatagba indult Rá-Rú, mikor még a rengetegben, az utolsó tisztás szélén szép, fiatal antilop-borjút látott.

— No, ez pompás falat lesz anyámnak ! — gondolta magában, óvatosan közeledett a zsákmánynak kiszemelt állathoz és egy pompás ugrással, a melynek a lendülete olyan volt, mint az íjból kiröppenő nyílvesszőé, a szerencsétlen bornyú hátán termett.

A borjú összeroskadt egyszerre, de Rá-Rú ebben a pillanatban a magasból különös csattanást hallott. Feltekintett és — nem látta többé az eget. Lepillantott és látta, hogy a mi alatta van, nem föld.

Oldalt nézett és mindenfelé vékony, egyenes vas-oszlopokat látott sűrűn egymás mellett. És érezte, hogy az a ketrecz, mert ketrecz volt, megindul vele. Egyszerre olyan balsejtelem fogta el, hogy leugrott zsákmányáról és menekülni akart. De a feje fájdalmas erővel a vasrudakba ütődött. Próbálta másik oldalon: de ott is így járt. Akármerre rohant, kemény rudakba ütődött.

Rá-Rút irtózatos düh szállta meg. Lihegve rohant egyik rácsfaltól a másikig, bojtos farkával, mint egy kalapáccsal verte, dőngette őket, úgy beleharapott egy vasoszlopba, hogy a szájából kicsordult a vér: de az oszlop nem engedett. Rá-Rú elhördült, azután szilaj lihegéssel keringve a ketreczben, ordított, bömbölt, hogy a madarak is rémulten hallgattak el a lombok között. A bömbölés fölverte a rengeteget, de Rá-Rú szabaddá lenni nem tudott. Künt sajátságos csattanások hangzottak — ez ostor-pattogás volt — és Rá-Rú érezte, hogy a börtöne rohan vele.

Már kint jártak a sivatagban és vágattak a tenger felé. Rá-Rú száz ostromot intézett börtöne aczélrácsai ellen, de ezek csak őt törték össze. Teste csupa seb volt már és fogai közül patakzott a vér. Minden körme sajtott, a szeme úgy égett, mintha izzó parázs lenne a helyén. Már bömbölni se tudott, csak hörgött, lihegett ziháló mellel. Zúgó feje csak az ostor-pattogást hallotta és a nógató kurjantásokat, homályos tekintete csak a tánczó tüzeket látta kétoldalt börtöne rácsfalain kívül az éjszaka sötét-ségében.

Rá-Rú fogoly lett...

Az iskola.

Mely gyöngéd és megértő szívnek telnék öröme abban, ha apróra leírnám mindazt a szenvedést, szilaj haragot, kétségbeesést és fájdalmat, a mi a rabul esett fiatal oroszlán hősi becsvágytól izzó lelkén átviharzott? Rá-Rú egy állandó szédületben élt, a melynek ködös lázképei szakadatlanul változtak. Ismeretlen és sajátságos világokon hurczolták keresztül. Látott végtelen kék vizet, a mely néha síma volt és csillogó, máskor habtetejű mozgó hegyek rohantak végig rajta, majd látott füstölgő oszlopokat, a melyek veszett sebességgel futottak, és rengeteg sok kétlábút, nem épen nagy, de csodás és félelmetes tulajdonságokkal teljes teremteseket, a kik tetszésük szerint lehányták magukról a bőrüket és mást húztak magukra, mintha nem is egy és ugyanaz az állat lenne mindenik.

Egy napon azután egy tisztáson találta magát. Jókora terület volt, de köröskörül magas kőfal övezte, a melynek a tetején villogó hegyes szögek meredeztek. A terület közepén egy tehén állott, pompás, kövér tehén. Rá-Rúnak, a ki szörnyen éhes volt, villogott a szeme, mikor meglátta.

És ime: börtöne ajtaja egyszerre megnyílt. Rá-Rú, mint a villám vetette magát a tehénre, a hátán termett kitért szájjal, hogy fogaival kettéroppantsa csigolyáját.

De ebben a pillanatban iszonyú ütést érzett a koponyáján, olyat, hogy elhőrdült a fájdalomtól és lezuhant a tehén hátáról.

Egy kétlábú állott előtte. Valamennyinél magasabb, a kit eddig látott. Gombos végű vasrúd volt a kezében és ezzel ontotta az ütéseket a szegény Rá-Rú

fejére. A másik kezében valami fényeset tartott, a mely, mikor Rá-Rú rá akarta vetni magát, villámlott és mennydörgött, tűz és füst szállt ki belőle, úgy hogy Rá-Rúnak lábai földbe gyökereztek egy érzéstől, a melyet idáig nem ismert ő, ki magánál nagyobb hatalmat a földön nem tudott.

De volt még valamije a kétlábúnak, a vasrúdnál és a villámot, mennykövet szóró fényességnél még rettenetesebb és még félelmetesebb. A szeme. Ez villámlott még csak igazán. Ez a Kárhozat Szellemének a szeme volt. Rá-Rú rögtön kitalálta, mert sok mesét hallott róla. Olyan hideg és szédítő volt a fénye, mint a Nagy Tó vizéé holdvilágos éjszakán. Jaj annak, a ki sokáig nézi, mert elkábul és izmának minden ereje elvész. Rá-Rú forró dühe megfagyott, mikor a tekintete ezzel a tekintettel találkozott és le kellett sütnie a szemét. Az ordítás torkán akadt, csak nyöszörgött, reszkető inakkal hátrált és szinte megnyugodott, mikor megint ketrecze zárt ajtaja mögött látta magát.

... Ez volt az első leczke és így ismerkedett meg Rá-Rú Marinóval, a ki magát minden állatok parancsolójának nevezte és a ki mikor este fekete bőrt húzott magára, az eleje tele volt fényes kis kerekkel, a melyek közül némelyiknek olyan fénye volt, mint a holdnak, másoknak meg olyan, mint a napnak.

Ez volt, mondom, az első leczke és nincs annyi levél a fán, a mennyi még utána következett és nincs annyi fűszál a réten, a hányszor a vasbot Rá-Rú koponyájára lecsapott, míg végre megtanulta, a mit tudnia kellett.

De egyszer csak mégis megtanulta.

Megtanulta, hogy *ugrania kell, de harapnia nem szabad.*

Ez volt a fő, a miről megfeledkeznie soha se volt szabad.

A többi tudománya már csak ráadás volt. Hogy mielőtt visszamenne a ketreczébe, fel kell emelkedni a két hátulsó lábára és meg kell hajtania a fejét. A hogyan ezt Marinó maga is cselekedni szokta.

Mondom: Rá-Rú mindezt a sok keserves és nehéz dolgot pompásan megtanulta. Ráugrott a lóra, téhenre, magára Marinóra, bekapta a fejét és a szeme vérbe borult az igyekezettől, hogy a foga valahogyan meg ne karczolja azt, a mi a szájában van. És ezért ilyenkor úgy kitátotta a száját, hogy a széle majd felrepedt.

A legjobban szerette még, ha a Marinó kis fiának a fejét kellett a szájába vennie. Ez nem volt olyan nagy, mint az apjáié.

Egy napon egész sereg kétlábú jött Marinóval a ketrecz elé. Rá-Rú végigprodukálta minden tudományát előttük, a mire azok a két felső lábukat, a mit Rá-Rú sohase látott, hogy járásra használtak volna, összeverték és csattogtak velük. És mind ezt kiáltották:

— Bravó Lizander!

Marinó megsimogatta sörényes fejét, a mely tele volt daganattal a vasbot ütéseitől, kezét bele dugta a torkába és az ujjaival kopogtatta a fogait. Az idegenek közül egy fényes vödört tett eléje, a melyben valami sárgás zizegő folyadék habzott. Rá-Rú szomjas volt és belekóstolt. Édes is volt, savanyú is volt, émelyítő volt, Rá-Rú undorral rúgta el magától a vödört.

Az idegen hahotázva mondta:

— Bravó Lizander! Nem szereti a pezsgőt! Bár minden primadonna ilyen volna!

Lizander, a primadonna.

Lizander.

Rá-Rúnak meg kellett tanulnia, hogy őt immáron így hívják. Ez az iskola már nem volt olyan keserves és olyan fájdalmas, mint ama másik. Estéről-estére újjongó és tapsoló tömeg, a bámulattól megittasult kétlábúak ezrei ordították lelkesen, elragadtatással:

— Lizander! Bravó Lizander! Lizander!

És dübörögtek és tapsoltak és czukorkákat, meg illatos, de ehetetlen növények záporát szórták Lizanderre, a kiről öles betűk hirdették a falakon, hogy ő a nevelés csudája, a legműveltebb oroszlán, a kinek a mutatóványaiban már császárok és királyok gyönyörködtek.

Ezt talán fölösleges is elmondanom, hiszen Lizandert vitték városról-városra, önök is valamenynyien látták őt, hölgyeim és uraim. Emlékeznek rá, mikor a pompás állat megjelent a porondon, mikor a »Hajrá!« kiáltásra ráugrott tehenekre, lovakra, ráugrott magára Marinóra és bekapta a fejét, hogy a minden állatok parancsolója egy karczolás nélkül húzza vissza a félelmetes nyílásból. Önök is látták, mikor a sivatag királya Marinó kis gyermekének a fejét tartotta irtózatos fogai között. Önöknek is elállt a szívük verése, mikor a gyermek mosolyogva dugta a fejét a fenevad tágra nyitott szájába — óh, az anyák hogy sikoltoztak ilyenkor a nézőtérén! És önök is tapsoltak, dübörögtek, újjongtak, mikor feleledő szívvel látták, hogy Lizander csak végignyalja vastag nyelvvel a gyermek arcát, de fogai-val meg nem sérti őt, száját meredten nyitva tartja, mintha az föl lenne peczkelve.

És emlékeznek arra is, hogy ilyenkor, mikor önök, még az izgalom és rémület fel nem szikkadt verejtékcseppjével sápadt homlokukon, tombolva tapsoltak, Lizander mit csinált.

Felemelkedett a két hátulsó lábára és kivillantva a fogait — mint más primadonnák is szokták — mosolyogva, igenis, önök esküdni mertek volna rá, hogy mosolyogva hajtotta meg sörényes fejét.

Így volt ez száz, meg száz villamfényes dicsőséges estén át.

És boldog volt-é Lizander e dicsőségben?

Önök, a kik mosolyogni látták őt, mikor tapsoltak neki, bizonyára mind azt hiszik, hogy igen. De nekem, az ő becsülete érdekében meg kell mondanom, hogy nem volt boldog. Ketreczét többé oly szűknek nem érezte, panaszra sem volt valami különös oka; de boldog nem volt. Rá-Rú nem halt meg teljesen Lizander életében. A rengetegnek, a szabadságnak, dicsőséges hivatásának emléke ott élt lelkében és megesett, főként éjjelente, mikor már minden aludt körülötte, hogy ez az emlék fájdalmas és epesztő tűzre lobbant benne.

Ilyenkor széles melle erősen hullámozott, szeme tűzelt és minden tagját mintha forróság égette volna.

Szabadság.

Egy ilyen éjszakán történt.

A rab oroszlán mozdulatlanul feküdt ketrecze síma kövén és ifjúkori emlékeinek parazsa égette lelkét. A szellő, a mely börtöne rácsai között beáradt, mintha a rengetegből jött volna, hogy gondolatából elsöpörje a jelen képeit és emlékezetében felszítsa a mult hamvadó tűzét. Fájdalmas és mégis jóleső

kábulat fogta el Lizander nagy, sörényes fejét, szemét lehúnyta, hogy egészen átadhassa magát ennek a különös szédületnek.

És akkor egyszerre hangot hallott. Nem emberi karatylólast, hanem tiszta és értelmes szót :

— Rá-Rú !

Megrezdült . . . Rá-Rú ! . . . A nevén szólították. Az igazi nevén, a melyet ama végzetes este óta sohase hallott és a melyet már szinte-szinte elfelejtett. Felpattant fektéből és a magasba nézett zavartan, izgatottan, tágra nyílt szemmel.

Semmit se látott — az éj koromsötét volt — de a hang megint megszólalt :

— Rá-Rú, ne keress engem tekintetteddel, mert én a halandó szemének láthatatlan vagyok. Ma a Tigra éjszakája van, az ősök emlékének ünnepi éjszakája és engem a Nagy Szellem küldött hozzád, Rá-Rú, hogy figyelmeztesselek a hivatásodra, a kötelességre, melylyel atyád elköltözött lelkének tartozol. Meg kell torolnod az ő halálát, Rá-Rú; a viadal éjszakája közeledik és az egész rengeteg várja a fiút, a ki atyja halálát megbosszulja gyilkosa ivadékán. Menj Rá-Rú és öld meg Saso fiát.

Lizander az izgalomtól reszkető szívvel hallgatta a szellem szavát, és hogy elhallgatott, csöndesen hörögve mondta :

— De hiszen fogoly vagyok . . .

A hang újlag megszólalt :

— Anyád, Taza, imádkozott érted ; nem vagy többé fogoly !

Lizander ketrecze vasajtájához futott.

Az ajtó nyitva volt.

Az oroszlán kilépett rajta a fekete, de szabad éjszakába.

A rab nem volt rab többé.

Otthon.

És itt bocsánatot kell kérnem egy fejezetért, a mely — kimarad. Ez a fejezet szólt volna hősünk utazásáról, a városból a rengetegig, csodálatos és szinte lehetetlen kalandjairól szárazon és vizen. De nem mondom el őket, mert ebben a mai kételkedő világban bizonyára akadnának, a kik a felét se hinnék el a viszontagságoknak, vagy a hitük úgy megfogyna, hogy nem igen maradna belőle a később elmondandó és nem tagadom, helyenkint kissé valószínűtlenül hangzó események számára. Már pedig az ember inkább elhallgat igen érdekes dolgokat is, semhogy hazugnak tartsák.

Csak a végét mondom el tehát. Este volt, mikor Rá-Rú, hónapokig tartó vándorlás után végre meglátta hazája határát. Csillagfény szikrázott a sivatag fövenyén és a hol fehér sáv jelezte a pusztaság kezdetét, Rá-Rú egy oroszlán sötét alakját látta, a melyet mintha megreszkető szíve ismerősnek érzett volna.

De az az oroszlán hamarabb megismerte őt. Egy boldog és diadalmas ordítás rázta meg a sivatag éjszakájának csillagfényes levegőjét, oly boldog, a milyen csak egy anya szájából törhet föl, mikor elveszettnek hitt gyermeke egyszerre eléje toppan.

Ez az oroszlán Taza volt, Rá-Rú anyja, Taza, a ki ama végzetes este óta itt ült mindig a sivatag szélén, estétől hajnalig minden éjszakán és törhetetlen hittel várta vissza az ő elrabolt fiát. Eltelt sok száz éjszaka a várakozásban, meddőn és a sok száz hajnal csak csalódást hozott a vergődőszívű anyának, de azért Taza várt, hittel várt és bizalma abban, hogy a gyermeke visszatér, meg nem fogyatkozott.

Hol a toll, a mely vállalkozni merne rá, hogy leírja Taza boldogságát, a legboldogabb anyáét a viszontlátás órájában, a melynek minden percze üdvösségben dúsan kárpótolta a várakozás sok száz éjszakájának minden gyötrelméért és szenvedéséért. Ki tudná azt leírni, hogyan ugrált rá százszor, meg ezerszer a fiára, hogyan tánczolta körül, hogyan simogatta, czirógatta síró vonítással és hogyan harsogott diadalmas ordítása az éjszakában, mikor meggyőződött róla, hogy Rá-Rú épen érkezett vissza anyjához.

— Üdv a Nagy Szellemnek — ordította — a ki visszahozott téged, és üdv neked, drága, hős fiam! A csillagok is hallják meg, hogy nincs most Tazánál boldogabb anya! Üdv! Üdv! Üdv!

Rá-Rút is elragadta a boldog izgalom. Eleinte csak nyöszörgött, de azután az ő torka is megzendült az öröm kitörő szavától. A két oroszán boldog üvöltéssel vágatva indult a rengeteg felé, száguldásában felhőbe kavarva a sivatag porát. Ordításuktól zengett és harsogott az éjszaka és felettük a sivatag felvert madarainak raja úszott sebes iramban a vadon felé, hogy jelenthessék a hírt:

— Rá-Rú megérkezett!

A viadal.

— Rá-Rú viadalba indul!

— Rá-Rú megküzd Saso fiával, hogy megtorolja atyja halálát és megölje őt!

Oh sápadt Hold, a ki sok ezer esztendőök óta ott függsz az ég szürke boltozatján, hogy világosságot adj az éjszakának, te nagy ezüst szem, láttad-e valaha ilyennek a rengeteget, mikor felváltva ünnepi

nesz suhan át és ünnepi némaság reszket nagy sötét-lombozó testén.

— Rá-Rú viadalba indul!

Mily izgalom, mily melegség, mintha lázak párája ködlenék a vadon felett. A fűben, a lombok közt mozgás kél, a rengeteg egész élete a szent tisztás felé tart, négylábúak, majmok, kígyók, madarak. A pápaszemes kígyó megtörli pápaszemét, hogy jobban lásson, a csörgő kígyó homokot szór a csörgői közé, hogy ne üssön illetlen zajt. Zizegve futnak a gyilkoskák, hogy jó helyet kapjanak, a madarak a majmok vállaira telepednek, az oroszlán-mamák elhozták kisdedeiket, hogy látván a hősök viadalát megtanulják, hogyan kell verekedni.

Már együtt vannak a szent tisztás szélén a vének is és a Hold is kidugja egész arcát a felhők közül, mert ő is látni akarja a hatalmas viadalt, a melyben Rá-Rú, a csodálatosan visszatért hős megtorolja Saso fián atyja halálát. És ezüstsugara mintha összeverődven a levegőben, megcsendülnének. Halk, bús, hősi zene támad a világos meleg éjszakában, mintha láthatatlan sarkantyúk pengénének.

Az ezüstoffényű, muzsikás levegőben a tisztás közepén ott álltak a hősök, a halálos tusára készek. Rá-Rú és Saso fia, a kit meg kellett ölnie. Mintha ezüsből lennének ők is, hatalmas testük, csillogó sörényük. Érzed-e, hogy ömlik ki a forró gőz orruk nyílásán háborgó lelkük katlanából?

— Hajrá!

Rá-Rú ugrott.

A levegőbe fellendül hatalmas teste, repül, mint egy óriási sas és Saso fia érzi őt hátára zuhanni, érzi körmei ütését.

Oh, milyen ugrás volt ez! A keselyűk és vércsék

tanulhattak belőle, hogyan kell a zsákmányra lecsapni.

Saso fia érzi hátára lezuhanni hősi ellensége testét, mielőtt ő még csak mozdulni is tudott volna, érzi hátán a halálos, meleg terhet, nyakán Rá-Rú kitátott szájának forró leheletét. Érzi Saso fia, hogy vége van már neki, szemét lehúnyja, reszkető térde megrogy és hátára fordul.

Rá-Rú nyitott szája ott van ellensége nyakán, fehér fogai villognak a holdfényben és a rengeteg lakóinak szívverése eláll az izgalomtól.

Várják a roppanást, a melylyel Saso fiának nyaka törik Rá-Rú fogai között.

De Rá-Rú késlekedik.

Elmúlik egy percz és a szája még nyitva.

A Vének véne megszólal :

— Rá-Rú, ne késlekedj ! Roppantsd össze !

De Rá-Rú késlekedik,

— Atyja atyádat ölte meg ! — sikolt Taza

— Roppantsd össze a nyakát ! Öld meg ! Öld meg !

De Rá-Rú késlekedik,

— Roppantsd össze ! — kiáltják mind a Vének.

— Öld meg ! — ordítja Taza.

— Öld meg ! — ordították az oroszánok, bögték az elefántok. Roppantsd össze ! Harapj belé ! rikoltották a majmok, sziszegték a kígyók és sivították a madarak.

A sürgető kiáltástól, lármától, zúgott az erdő és a zsvaj hullámai forrón csaptak Rá-Rú felé, a ki még mindig tátott szájában tartotta összeroskadt ellensége nyakát.

— Ne kíméld ! — hörögte Taza. — Így ölte meg az ő atyja a te atyádat ! Roppantsd össze átkozott nyakát !

És Rá-Rú csak nézett. Akarta, akarta, oh Nagy Szellem, te, a ki mindent tudsz, te tudod, hogy akarta összeroppantani átkozott ellensége nyakát. Lelkében lángolt és forrott az akarat, a düh tüze égette zavart fényű szemét és — mégse tudta tenni azt, a mit akart.

A hányszor állkapcsa megmozdult, hogy fogait belevájja Saso fiának nyakába, Rá-Rú ama vasbot ütéseinek fájdalmas és szédítő záporát érezte kábuló fején, hallotta ama fényes szerszám villámlásos dördülését, és bármerre forgatta riadt tekintetét a sötétből, mint a parázs, Marinó égő szeme villogott rá, fenyegetően és rejtelmesen, az ígézet erejével.

És látta égni ezeket a szemeket akkor is, ha pilláit lecsukta.

Ah, szegény Rá-Rú, ki magyarázhatja meg a rengeteg üvöltő lakóinak azt, a mi most ziháló lelkeiben viharzik! . . . Ki magyarázhatja meg édes anyádnak is, a ki körmeivel a földet tépi és nem szűnik a kiáltozása :

— Öld meg már, fiam ! Öld meg !

És ott ordítottak, bőgtek, hörögtek, sikoltottak és sziszegtek a többiek is valamennyien, dühösen és csúfolódva. Rá-Rút elborította a rettenetes zsivaj árja és mégis, mintha semmit se hallana, csak a láthatatlan vasbot ütéseinek zuhogását szegény kábuló fején, és mintha semmit se látna, csak Marinó rá villogó két égő szemét.

Rá-Rút szédület fogta el. Nem hallott és nem látott már semmit, csak cselekedett öntudatlanul, mint egy titkos ígézet parancsszavára.

Leszállt Saso fiának megroskadtt testéről és — óh büszke oroszlánok, hogy ezt látnotok kellett ! — felemelkedett két hátulsó lábára, mint egy majom

— és így ingatta kábult nagy fejét. Mint egy majom, igen, akár csak egy majom . . .

Egy pillanatra mintha minden élet megfagyott volna a rengetegben. Gyötrelmes és iszonyú csönd volt ez . . . De csak egy pillanatig tartott.

Az oroszlánokból, mint az égzengés tört ki a fölháborodás orkánja, a többiekből pedig a káröröm és a gúny kacaja. Micsoda irtózatot hahota volt ez ! Hogy sikoltottak a majmok ! Hogy víjjogtak a madarak ! Hogy sziszegtek a kígyók ! . . . Rá-Rú arcába mintha tűszikrák hulltak volna.

Minden oroszlán arca égett a szégyen dühétől, és Taza, Rá-Rú anyja, mintha megnémult volna. Szeme rámeredt a fiára és szájából csak nyögések tört hangja verődött ki.

Saso fia pedig feleszmélvén halálos roskadságából és látván, mi történik, nagyot lélezett — mintha elszállni készült lelkét szedné vissza mellébe — felállt és fejét magasra emelve, büszke és kemény hangon így szólt :

— Csak kötelességemet teljesítettem, dicsőséges testvéreim, nemes oroszlánok, mikor megjelentem itt, hogy viadalba szálljak azzal, a kinek atyját hős atyám leteperte és megölte. Szemrehányás tehát engem nem érhet. Mégis bocsánatot kell kérnem tőletek, nemes testvéreim, a gyalázatért, hogy egy oroszlán kiállott — és itt Rá-Rúra fordította szűrő tekintetét — kiállott viadalra — egy majommal !

Ezzel gyorsan megfordult és távozott.

— Gyerünk mi is — mondta a Vének véne — és igyekezzünk, hogy feledni tudjuk ezt a gyalázatot ! . . . Legyen átkozott és megvetett, a ki ezt fejünkre hozta !

— Legyenek átkozottak, — ordította izzó fáj-

dalommal Taza, — a kik az én szerencsétlen fiammal ezt cselekedték! A kik oroszlán-lelkét belőle kilopták és egy majom lelkét oltották belé! Legyenek ezerszer átkozottak!

És távoztak mind... Komoran az oroszlánok és vihogva a többiek. Futott a sűrűbe Taza is, czipelve anyai lelke égő fájdalmát és fogaival önnön testét marczangolva kétségbeesésében.

... És Rá-Rú csak állt a tisztás közepén, mintha szoborra dermedt volna. Állt megcsúfolva, bukott lélekkel, magában és elhagyatottan. A rengeteg már elnémult, csak anyja távoli jajgatása sírt a levegőben; komor feketeség borult rá és Rá-Rú csak állt mereven és mozdulatlanul.

És lelógó nagy feje tele volt szédülettel, köddel akkor is, mikor — már a fakadó hajnal szürkületében — elindult lassan kifelé a rengetegből. Mintha százmázsás terhet czipelne a hátán, úgy ment — reszkető lába fáradtan szántotta a sivatag homokját...

Lizander.

Hajnal volt megint.

Hányadik azóta a hajnal óta, a mely ama dics-telen bukásra virradt: hősünk nem tartotta számon. A mint hogy ő már nem tartott számon semmit.

Csak ment-ment hegyeken és völgyeken, vizeken, erdőkön és városokon át, esőben és napsütésben, hajón és gyalog, nappal és éjszaka.

Mondom, hajnal volt megint.

Olyan szürke, olyan felhős, olyan ködös és ólmos, mint akkor, mikor elindult.

Ilyen hajnal volt, mikor megérkezett és körmös lábával megdöngette a zárt kaput.

Marinó maga volt az, a ki kinyitotta.

Mikor meglátta, ki lép be a küszöbön, meglepetésében kiejtette kezéből a vasbotot és elkiáltotta magát :

— Lizander!

Rá-Rú fel se emelte a fejét. Lassan, fáradt lép-
tekkal haladt át az udvaron és egyenesen ketrecze-
nyitott ajtajának tartott...

II.

MUSZTAFÁ.

Ezelőtt négy esztendővel történt, hogy a polgármesterünk, Zalathy Arisztid kir. tanácsos tüdőcsúcshurutot kapott. Az egyik doktor hideg helyre küldte, a másik doktor meleg helyre küldte, és mert a polgármester úr jobban szerette a meleget, mint a hideget, fogta magát és elutazott egyenesen Afrikába.

Teljes öt hónapig volt oda a pálmák, egyéb déli növények és a szerecsenek világában a polgármester úr, és a mire visszatért, Isten segedelmével viruló egészségben hozta haza a tüdejét. Az afrikai nap gyönyörűen leolvasztotta a hurutot a csúcсарól. Csak épen hogy barna lett a képe, mint a gépolaj, de ez a bronzos arcszín igen jól illett a méltóságához.

A polgármester úr azonban nem csak az egészséget hozta meg Afrikából: hozott egyebet is. Egy receptet. De nem a tüdőcsúcshurut gyógyításának, hanem az oroszlán ellen való védekezésnek a receptjét.

Ez ellen a kalamitás ellen a köztudat a védekezésnek csak egy eszközét ismeri. A puskát. Kétségtelenül nagyon jó szerszám, de nem olyan, a mely feltétlenül kizárna minden veszedelmet. Megeshetik például, hogy az ember olyankor találja magát szemben a sivatag királyával, a mikor nincsen nála fegyver. Már tudniillik az embernél nincs és nem az oroszlánnál, a ki mindig magával hordja összes

fegyvereit. Megeshetik az is, hogy van nála fegyver, de a puskája nincsen megtöltve. És végezetül megeshetik az is, hogy fegyvere is van, golyó is van benne, de elhibázza a lövést. Már pedig az ilyen hibát az oroszlán soha meg nem bocsátja.

Látnivaló tehát, hogy ez a módja az oroszlán ellen való védekezésnek részben körülményes, részben hézagos, a melylyel szemben a polgármester metódusa a tökéletességnek nagy magasságában állt. Az ő receptje szerint az oroszlán támadása ellen való sikeres védekezéshez nem kell más, mint egy kevés természetrajzi tájékozottság és valamivel több lélekjelenlét. Tehát csupa olyan dolog, a mit az ember mindig magával hordozhat.

A mi a természetrajzi tájékozottságot illeti, tudni kell, hogy az oroszlánnak a támadásban megvan a maga sémája, a melynek a pontos megtartásához a sivatag királya ősi idők óta következetesen ragaszkodik. Az oroszlán ugyanis, a mint az útjába akadó embert megpillantja, körülbelül három-négy méternyire közeledik hozzá, ott azután lelapul, hogy egy hatalmas ugrással reávesse magát. Ennek az ugrási távolságnak a megszabásában — nem hiába, hogy gyakorlat teszi a mestert — az oroszlánnak bámulatos a szemmértéke. Nagyobb szégyen, gyilkosabb kudarcz nem érheti a sivatag királyát, mint az, ha az ugrást eltévesztené. Egy ilyen megtévedés egyet jelent az erkölcsi megsemmisüléssel. De száz eset közül egyszer se igen fordul elő. Nem pedig azért, mert a megrémült áldozat rendszerint megdermed az ijedtségtől, és fagyott mozdulatlanságában várja a reázuhanó veszedelmet.

És épen ez az, a mi nem helyes. A polgármester úr recipéje szerint ugyanis ebben a hely-

zetben a követendő eljárás a következő, A mint az oroszlán közeledik az ember felé, az ember is közeledik az oroszlán felé. Végre is nagy uraknak illendő élébük menni és az udvariasság a Szaharában se árt. A mint az oroszlán megáll, az ember is megáll. A mint az oroszlán lelapul, az ember is leguggol valamelyest. És abban a pillanatban, a mint az oroszlán a levegőbe lendíti izmos testét, de ugyanabban a pillanatban az ember is előreugrik. Ezzel aztán rendben is van a dolog. Mert mi történik? Természetesen az, hogy az oroszlán, igaz, hogy nem a maga hibájából, de czélt téveszt. A helyett, hogy ráugrana, keresztül ugorja az embert. Már pedig hogy ez mit jelent, azt tudhatja mindenki, a ki csak valamennyire is tájékozott az oroszlán lélektanáról. A sivatag királya, a milyen gőgös bestia, olyan érzékeny és karakteres. Egy ilyen kudarcz valóssággal megrendíti a lelki világát. Megzavarodik, sőt összerokkan. Csak egy érzése marad. A szégyen. Hogy még egyszer megpróbálja azt, a mi egyszer már nem sikerült neki, ez kizárt dolog. Ennél sokkal keményebb jellem. Egy pillanat alatt levonja a kudarcza következéseit, ijedten néz körül, nem látta-e valaki, hogy milyen szégyen esett rajta, azután úgy elrohan, hogy szinte repül. Mi történik vele azután: belépusztul-e a kudarczön érzett bánatába, vagy begyógyítja-e az idő telése az önérzetén esett sebet, ez természetesen mellékes.

A sivatag királya minálunk tudvalevőleg csak ketreczben és így is meglehetősen ritkán fordul elő, tehát az ellene való védekezés tudományának túlságos nagy gyakorlati értéket nem lehet tulajdonítani. De azért a polgármester úr előadását azzal a feszült, sőt izgatott érdeklődéssel hallgatták,

a mely egy polgármestert, egy királyi tanácsost, egy messziről jött férfiút és egy oroszánt bizonyára teljes joggal megillet.

Sajnos azonban, a polgármester úr talán épen az erős siker hatásában bizonyos taktikai hibákat követett el. Egyrészt azzal, hogy túlságos buzgalmat fejtett ki az oroszán ellen való védekezés tudományának közkinccské tételében, másrészt és legfőképpen pedig azzal, hogy a recept hitelét idővel a személyes tapasztalat érczével erősítette. Az előadásai ismétlődésének folyamán az ismeret élménynyé sűrűsödött, kiderülvén, hogy a polgármester úr ezt a receptet nemcsak ismeri, de Afrikában és nem is egy ízben, már ki is próbálta. Sőt az előadás tűzében az úri kaszinó termében a polgármester megtette azt is, hogy bemutatta azt a nagyszerű ugrást, a melylyel a sivatag támadó királya elé szokta volt vetni magát.

A polgármester úr igen szépen ugrott, de mégis öreg hiba volt, hogy megcselekedte. Vidéken az emberek kisigényűek és a hívő hajlandóságuk befogadó képessége se valami nagyméretű. A recept igazát még csak elhitték, de az oroszánt meg a polgármestert együtt már megsokallották. Ha ő nagyságát annyira le nem köti a tulajdon előadásának az érdekessége és varázsa, észre kellett volna vennie, hogy a hallgatóságát már nem a figyelem, hanem a polgármesteri tekintély ereje tartja körülötte. Ez is egyre gyöngébben. Szólni ugyan senki sem mert, de köhögni már többen köhögtek és a szemek a háta mögött gúnyosan villantak össze. A városi főorvosból, mikor már vagy ötvenedszer kellett végighallgatnia az oroszánhistóriát, ki is tört az elkeseredés.

— Uraim, — mondta, természetesen a polgár-

mester távozása után, — nekem már éppen elég volt. A jövő héten utazom Afrikába. Hogy az oroszán ellen miképen kell védekezni, azt már nagyon tudom a polgármestertől. Most hát meg fogom kérdezni az oroszánoktól, hogyan kell védekezni a polgármesterek ellen.

A főorvos nem utazott ugyan el Afrikába, de az ő nyilatkozatából is látható, hogy az oroszán kezdte felfalni a polgármestert. Eleddig érintetlen tekintélyéből és méltóságából szinte minden nap leharapott egy falatot. Kezdték a háta mögött folytatott beszélgetésekben elkeresztelgetni Vadölőnek, Oroszlán-szívű Rikárdnak, sőt egyszerűen Leónak is, már pedig tudvalevő dolog, hogy nem válik a respektus javára, ha az embert más néven emlegetik, mint a mit a keresztlevele mond. Különösen nem, ha az ember nemcsak ember, hanem polgármester is és a király tanácsosa.

Túlzás lenne azt mondani, hogy a polgármesterből figura lett, de az, fájdalom, való, hogy a tekintélye határozottan lecsúszóban volt, mikor egy nevezetes esemény pezsdítette fel a város kissé egyhangú és pangó életét. Junius végén egy menazséria telepedt meg hatósági engedellel a népkert közepén, Battistiani Ercole igazgató úr kormányzása alatt. Pompás állatsereglet volt, a mely, mint a plakátok hirdették, Európa és Amerika összes nagyvárosaiban rendkívüli érdeklődést keltett. Battistiani Herkules igazgató úr melle szinte pikkelyes volt a temérdek egész ordótól, a miből kitelt volna egy kisebb múzeum érem-osztálya. Az állatseregletnek azonban nem az igazgató úr volt legfőbb látnivalója. Volt ott ötféle majom, csörgőkígyó, óriási teknősbéka, farkas, barna medve, még barnább medve, egészen fekete

medve, tudós lovacska, elefánt, és a mit ha utolsónak említünk is, akkor is első marad, ott volt Musztafa, a sivatag ketreczbe zárt királya, egy hatalmas, nagy sörényű himoroszlán, bizonyára egymagában is elegendő arra, hogy a menaszéria anyagi és erkölcsi sikerét biztosítsa.

A minthogy valóban a közönség csak úgy dőlt Battistiani Herkules állatjainak, főképen pedig Musztafának, a sivatag királyának megbámulására. Hiszen ez volt az első eset, hogy egy oroszlán, egy valóságos, eleven oroszlán időzött a város falai között. Musztafa különben nagyon rá is szolgált a közönség érdeklődésére és szimpátiájára. Azonkívül, hogy a polgármester mint hozzáértő ember nyilatkozata szerint határozottan szép példány volt, Herkules igazgató nevelése megtanította olyan dolgokra, a minőkről a Szaharában neveletlenül felnőtt testvéreinek sejtelmük sem lehetett. Musztafa tudott cigánykereket vetni, vassrúdon és abroncson átugrálni és olyan ügyesen, olyan gyöngéden vette kitátott szájába az igazgató úr fejét, hogy ennek még a frizurája se borzolódott össze. Mikor azután a mutatványok végén a közönségből fergetegesen tört ki a tetszés, Musztafa a két hátulsó lábára emelkedett és egy határozottan kecses meghajlással köszönte meg a tapsokat.

Bizonyára mindenki természetesnek fogja találni, hogy az állatsereglet legsűrűbb látogatója, szinte állandó vendége a polgármester volt. A város világjárt feje minden szabad idejét ott töltötte a Musztafa ketrecze előtt. Valami nagy, bensőséges gyönyörűséggel, csillogó szemmel nézegette a hatalmas állatot, rá-rámosolygott, néha halkán el is mordult és az ujjai valósággal vonaglottak a vágytól,

hogy beleszántsanak pompás sörényébe. Ott a ketrecz előtt hosszú előadásokat tartott az uraknak az oroszlánok hazai erkölcséről, szokásairól, tulajdonságairól és pedig legszívesebben signor Battistiani-nak, a direktornak, a ki természetesen áhitatos figyelemmel hallgatta az előkelő és hatalmas úr minden szavát. Ki is állította róla a bizonyítványt, hogy a signor sindaco bámulatosan ért az oroszlánokhoz. Mintha csak közöttük nevededett volna.

Egyáltalában hamarosan meg lehetett állapítani, hogy az oroszlán jelenléte jótékony hatással volt a polgármester úr már-már megrendült tekintélyére. A hogy az emberek folyton ott látták a város fejét a hatalmas állat ketrecze előtt, az a különös, de óhatatlan érzésük támadt, mintha a sivatag királya tanúnak jött volna ide, hogy a polgármestert igazolja. Az a tisztelet, a melyet a gyönyörű állat látása az emberekben keltett, sejtelmes, finom szálakon odarakódott a polgármester alakja köré és zománczot vert rája. Valami egészen sajátos és az alkatában meghatározhatatlan szolidaritás érzett a két kiváló lény, a polgármester és a sivatag királya között.

Minden rendben lett volna tehát, a mikor a rab oroszlán egyszerre olyan dolgot művelt, a melynek a híre bejárta az egész művelt világot. Csütörtök délután négy órakor történt. Battistiani direktor éppen izgalmas mutatványait végezte a sivatag királyával hatalmas közönség előtt, mikor a ketrecz ajtaja, a jó Isten tudja, hogyan — észrevétlenül kinyílt. Ebben a pillanatban egy eget hasító diadalmas ordítás hangzott és nagyszerű ívben egy hatalmas test repült át a levegőben a közönség feje fölött. Az emberek szíve megfagyott a rémülettől. Minden arc halálsápadt lett és minden lélekzet elakadt. De

ez a jeges mozdulatlanság csak másodperczekig tartott, hogy azután a legrémületesebb kavarodás támadjon. Sírás, sikoltás, vad menekülés, egy pánik minden viharos borzalma. Asszonyok ájultan estek össze és férfiak egymást legázolva rohantak ész nélkül, maguk se tudva, hová?

A megszökött oroszlán egy pillanat alatt eltűnt. Csak később jelentették az ijedtségtől reszkető emberek, hogy a vasútutczán száguldott kifelé a szőlők és a Pálerdő irányában. Eltűnt Battistiani Herkules igazgató úr is, a ki egy vasművel a kezében rohant — az ellenkező irányban.

Sajnálatos dolog, de bizonyára nem menthetetlen és nem is érthetetlen, hogy a katasztrófa híre a városházán némi zavart és kapkodást okozott. A rendőrkapitány sietett kijelenteni, hogy a dolog nem tartozik az ő hatáskörébe és a közbelépésre, szerinte, egyedül a tűzoltóság lehet illetékes. A tűzoltóparancsnok ennek ellenében azt követelte, mutasson neki a rendőrkapitány csak egyetlen egy olyan paragrafust, a mely megszökött oroszlánok ellen dirigálná a tűzoltóságot. A vízpuska nem oroszlánvadászatra való fegyver és szökevények kézrekerítése nem a tűzoltóság, hanem igenis a rendőrség feladata.

De azért szerencsére elég hamarosan megegyeztek abban, hogy mind a két testület haladéktalanul megteszi, a mit a helyzet parancsol és a hatásköre megenged. A rendőrség erős czirkáló csapatokkal járja be a város utcáit, a tűzoltóság pedig teljes létszámmal és teljes felszereléssel vonul ki a veszedelem színhelyére, megszállja az állatsereglet környékét. A további eljárás fogatosítására pedig katonasággal telegráfoztak.

De még mindig kérdés maradt, mi történjék a védekező természetű intézkedéseken kívül addig is, a míg a katonaság megérkezik? Ki tartsa addig sakkban a fenyegető veszedelmet? Ki az, a ki elbánik a sivatag lázadó királyával, ha ez a város ellen támadna, még mielőtt a haderő bevonult?

Erre a kérdésre hosszú, kínos hallgatás támadt, a míg egyszer csak valaki igen halkán kibökte, hogy :

— A polgármester úr . . .

Szerény és csöndes volt a szó, de olyan visszhangja támadt, mint egy ágyúlövésnek. Mindenki csak azon csodálkozott, hogy nem neki jutott eszébe, holott ha van egy ember Európában, a ki erre a feladatra nemcsak hivatott, de a gondviselés akaratából készült is, ez kétségtelenül a polgármester úr, a kiről most el lehetett mondani, hogy Istennek kegyelme állította a város élére.

Az igazság érdekében meg kell állapítani, hogy a polgármester úr a kívánság hallatára elsápadt ugyan, de egy árva szóval se ellenkezett, vagy szabódott. Egy pillanatig némán nézett az urakra, azután a belső megindultságtól fátyolozott hangon csak ennyit mondott :

— Megyek. Miska, hozd a puskámat. Az urakat pedig csak arra kérem, hogy a feleségemet, a ki most az anyjánál van látogatóban, ha közben hazaérkeznék, értesítsék kíméletesen . . .

A hangját elfojtotta a tiszteletreméltó meghatottság. Az urakon is mély megindulás vett erőt. Némán vették körül a város hősi útra induló fejét és senkinek se jutott eszébe megütődni rajta, hogy a nagyszerű kivonulásra más fegyvert is vitt magával, mint a — pszichológiát.

Mire Miska, a polgármester hajdúja a puskával

megérkezett, már a város kifordult a rendes képéből. Pillanatok alatt minden élet megszűnt. Se az utcákon, se a piacon egy teremtet lélek nem járt. A boltokat, a kávéházakat, a kapukat, az ablakokat mindenütt becsukták, egy rettenetes rémület hideg árnyékában dermedten állt az egész város. Csak a torony párkányán járkált körbe a harangozó, a kinek a rendőrfőkapitány megparancsolta, hogy folyton kémlelődjék és a mint az oroszánt meglátja, adjon kürtjelt.

Így festett a város, a mikor Zalathy Arisztid királyi tanácsos elindult, hogy a sivatag lázadó királyát egymaga megkeresse, megfékezze, ártalmatlanná tegye. A városháza kapuján túl csak a rendőrkapitány kísérte a Népkertig, a hol az állatsereglet nagy deszkaalkotmánya előtt már teljes díszben állott a tűzoltók csapata. Itt a kapitány katonásan tisztelgett, a tűzoltóság pedig, a mely természetesen a hangszereivel vonult ki, abban a pillanatban, mikor a polgármester vonala elé ért, harsogva szólaltatta meg a trombitát. Egy megrázó erejű, hol tüzesen rivalgó, hol komoran bűgő hősi dalt játszottak, a melyet maga az alparancsnok komponált a Rákóczi-induló és a Szigfrid gyászzenéjének a motívumaiból. A tűzoltóknak a szeme is kidagadt a lelkes igyekezet-től, a trombiták harsogtak, recsegték és sírtak, a menaszéria állatai a megrázó hangokra rémülten ordítottak és szűkültek, a piactéri ablakok megteltek kíváncsi fejekkel, a polgármester úr megbillentette a kalapját és nem tudott elnyomni egy férfias könnyet, a mely csendesen pergett végig halovány arczatán.

Letörölte és ment. Hogy mit érzett ez ünnepies és nagyszerű pillanatban, bizonyára felesleges és

talán ildomtalan dolog is lenne részletezni. Ugyanazt érezte, a mit érzett volna hasonló helyzetben akármelyik más királyi tanácsos, akármelyik más rendezett tanácsú, sőt akármelyik szabad királyi város polgármestere is. Enyhén szólva: szokatlanul érezte magát, és ha ez az érzés benne különösen nagy elevenséggel háborgott, ezen se szabad megütödni. Hiszen neki külön személyes ügye is volt az oroszánokkal ama bizonyos recept révén, és ha volt ember, a ki tőlük kegyelemre nem számíthatott, az a férfiú éppen ő vala.

Háborgó érzései tömkelegén azonban egy nagy vágy uralkodott. Az, hogy minél hamarább kint legyen a városból. A mint az utolsó ház is elmaradt mögötte, a polgármester úr szakasztott ugyanazt cselekedte, a mit cselekedni szokott az oroszán, ha az ugrást elvétette. Óvatosan körülnézett és mikor meggyőződött róla, hogy egy élő lélek sincs a szemhatáron, egy nagyott lélekzett és neki iramodott a mezőnek olyan aczélosan, olyan villámgyors száguldással, hogy nincs az az oroszán, a mely nyomába érhetett volna. Nem került a kapunak, hanem átmászott az árkon és újabb öt percz mulva már a présházban volt, zárt ajtó és lecsukott ablaktáblák mögött. Senki se vette észre. A polgármester szíve vadul dobogott az örömtől. Körültánczolta a szobát, azután levetette magát egy lóczára és — fűjt. A szíve zakatolt, a tüdeje zihált, a lába reszketett a kiállott izgalmaktól, a homlokáról alig győzte törölni a verejtéket.

A délután abban telt el, hogy a polgármester úr — örült a szerencsés megmenekülésnek. Az oroszán ellen teljes biztosságban tudta magát. A présház teteje cserepes volt, a fala kő, az ajtó szilárd, az abla-

kon vasrács. Lelkiismeretfurdalást nem érzett. Hol van az a törvény, a mely oroszlánok üldözésére kötelezné egy rendezett tanácsú város polgármesterét? Ez még a budapesti főpolgármesternek sem kötelessége.

De leszállt a barna szárnyú est és barna szárnyán egy kellemetlen felfedezést hozott a polgármesternek. Az izgalom elszunnyadtával ugyanis a polgármesterben felébredt — az ember. Még pedig a rendes ember, a ki fél kilenczkor — vacsorázni szokott. Az ember tehát enni kért. Ezt azonban, sajnos nem kaphatott. Sem a prэшázban, sem a pinczében nem volt egy ehető falat. Bor az volt bőven, de a polgármester úr jóllakni szeretett volna és nem le-részegegni. Ez a szomorú felfedezés egyszerre válságosra fordította a helyzetet, mert kiderült, hogy huzamosan nem lesz tartható. Ha legalább egy darab száraz kenyeret talált volna, örömet beérte volna vele. De nem volt. Semmi se volt.

A polgármester úr végre is arra fanyalodott, hogy itallal próbálja enyhíteni az éhségét. Lement a pinczébe, hozott egy kancsó bort és árva nagy magányosságában iszogatni kezdett. Nem szokta az italt, nem is szerette, a néhány korty, a mit éhesen lenyelt, hamar végzett vele. Szédülő fejjel hevert le a szoba egyetlen kényelmesebb bútorára, egy nádkanapéra és hamarosan elnyomta a bódulat. Üdítő álomnak azonban nem lehetett nevezni. Nehéz, torz és ostoba viziók gyötörték. Azt álmodta, hogy neki keresztül kell ugrania egy oroszánt, a mely folyton feléje kapkodott a tátott szájával. Nyolczvannégyszer ugrott, mindig rosszul. A nyolczvanötödik ugrás hatalmasabb volt valamennyinél, mert a polgármester úr nagyot nyekkent és már nyitott szemmel állapította

meg, hogy — a padlón hever összetörve, verejtékesen, a zuhanástól sajgó vállal. Egy gyújtó világánál megnézte az óráját. Még hajnali három óra volt csak.

Hogy mit csinált még tizenhat óra hosszat a polgármester a présházban, azt kegyetlen dolog lenne elmondani. Vannak pillanatok az ember életében, a melyről senki sem szeret sem beszélni, sem hallani. Megesett már, hogy hollófürtű ifjú ember egy negyed óra alatt megöszült és ez a tizenhat óra ilyen negyed-órákból volt összerakva.

Délután öt órára a polgármester úr, a mennyiben még gondolkodni tudott, megállapította, hogy számára két eset lehetséges. Vagy ott hal éhen a présházban, vagy az oroszlán fogja szétmarczangolni. Kíváncsnak vagy kecségtetőnek bizonyára az egyik esetet se érezhette. Éhenhalni egészen kellemtelen dolog, de meghalni csak azért, hogy egy oroszlán jóllakjék vele, szintén nem lehet a becsvágya egy polgármesternek.

A választást azonban erősen megkönnyítette egy körülmény. Az, hogy az éhenhalás egészen bizonyos volt, az oroszlán azonban a gondviselés kegyelméből esetleg el is maradhatott. A hogyan nem találkozott vele a polgármester, mikor kijött a szőlőbe, úgy megeshetett az is, hogy nem találkozik vele visszamenet sem. A polgármesterek nem mindig haladnak egy úton az oroszlánokkal. Ha pedig mégis találkoznának — teljesedjék a jó Isten akarata.

Szóval : a polgármester úr elhatározta, hogy — kitör. A legutolsó pillanatban azonban még egy bizarr és rettenetes gondolata támadt, a mi elállította a szívverését. Hátha az a bestia itt fekszik a tornáczon, épen az ajtó előtt? ... Óvatosan kinyitotta tehát kissé az ablaktáblát és kinézett. Nem látott sem oroszánt, sem egyebet. Az út szabad volt.

Pontban délután öt órakor a polgármester a puskával a kezében kilépett a préház ajtaján. Az az aggodalma, hogy valaki meg találja látni, némileg felesleges volt. Talán a felesége sem ismert volna rá. A huszonnégy órai bőjtös fogság, a kiállott temérdek izgalom rettenetesen megviselte, elgyürte, kiforgatta. Az arcza sárga volt, mint a viasz, a szeme beesett, a mozdulata ólmos. Ilyen lehetett Jónás próféta, mikor a czethal magából — kilakoltatta.

Különben is kábult volt, de mikor az aranyos, izzó napfény áradata a huszonnégy órás sötétség után elborította, végleg elbódult. Nem látott. Rogyadozó léptekkel botorkált és bukdácsolt, minduntalan belevágódva hol karóba, hol fába, mintha részeg lett volna. Négykézláb mászott át a szőlő árkan és úgy érezte, legjobb lenne lefeküdni az árokpartra és mozdulatlanul várni be : történjék vele akármi.

De mégsem tette. Roppant fásultsággal a lelkében, elcsigázva, ödöngve vonszolta magát tovább. Mintha millió darázs dongott volna körülötte és fullánkok ezrei szurkálták volna verejtékes homlokát. A szemét lehúnyva tartotta, mert a hányszor megpróbálta kinyitni, villámló karikák lobbantak fel előtte és egész az agyáig ható éles fájdalmat érzett. Az egyik pillanatban perzselő forróság futott rajta végig, a másikon meg mintha jeget nyelt volna, didergett a hidegtől. A láthatatlan darázsok pedig folyton zúgtak, döngtek, szurkálták a homlokát meg a halántékát. Az az érzése volt, mintha egy nagy folyam fenekén járna, idomtalan szörnyetegekkel tele vastag, meleg, fekete vízben, a melynek a sodra ellen minden lépésnél óriási erőt kell kifejtenie.

— Lázam van . . . Lázam van . . . nyögte keservesen a polgármester és most már csak egyetlen egy

vágya volt : otthon lenni, feküdni, feküdni mozdulatlanul. Nem látott, nem hallott semmit, nem törődött mással semmivel.

Csak ment, ment a megviselt férfiú fásultan, bódultan, eszméletlenül, mint az alvajáró. Úgy érezte, hogy már hetek óta megy, de lehet, hogy csakugyan bandukolt már egy óra hosszat a poros úton, a mikor egyszerre megrezdült. A magasságból éles, recsegő kürtszó verte át magát azon a forró gőzön, a mely a szédülő fejét körülvette. A polgármester szíve akkorát dobban, hogy szinte megtántorodott bele. Megismerte a hangot. A harangozó kürtjele volt. Az oroszán megkerült. Talán már meg is fogták, vagy leterítették?

Érezte, hogy a láthatatlan darázsra hirtelen elmarad mellőle. Megdörzsölte a szemét és szénézett. Látta, hogy már házak között van. A vasút-utczában jár a kocsúton...

De látott egyebet is.

Látta, hogy alig tíz lépésnyire előtte egy hatalmas, barnasárga, széleshátú, lompos sörényű állat lépked, lassan, fáradt méltósággal, bojtos farkával szántva az út porát.

Musztafa volt. Az oroszán.

Hogy már egy jó negyedórája ballagtak így együtt, arról a polgármester úrnak sejtelve sem volt. Valószínűleg az oroszánnak sem. A megtérő szökevény fáradtan, büntudatosan csüggesztette le hatalmas fejét. Nem nézett sem jobbra, sem balra, csak ment, szomorú kullogással, mint a csínytevő gyerek, a ki tudja, hogy otthon verés vár rá.

A polgármesternek az első gondolata — semmi se volt. Csak azt érezte, hogy az egész teste egyszerre kihül és minden vére zuhogva ömlik ki belőle egye-

nesen a föld mélyébe. Az ajka valósággal összefagyott ebben a kísérteties hidegségben, a szeme dermedt volt, mint a jéggolyó. Minden ösztönszerű igyekezete az volt, hogy megforduljon és vágtsa, a hogy csak tud, minél messzebbre innen, de egy különös igézet fogva tartotta és inkább ájultan, mint ébren, merev lábbal csak lépegetett előre. A sárgásbarna mozgó tömeg mint egy delejes erő húzta maga után.

Ez az állapot azonban nem tartott csak egy pillanatig. Hirtelen forróság támadt a szívében és ennek a tüze fölengesztelte, átmelegítette, hajlékonynyá tette megdermedt tagjait. Az oroszlán olyan békésen, olyan megadással, olyan vezeklően zarándokolt előtte... És a polgármester most már látta azt is, hogy az ablakok tele vannak a bámulattól sápadt emberfejjel.

A polgármester muzsikát hallott. Valami vörögzős, hetyke, lüktető, diadalmas hősi zene forró hullámaival telt meg egyszerre a napfényes levegő és telt meg ő maga is. Már nem volt sem fáradt, sem lázas, sem ijedt, sőt éhes sem volt már.

És a város polgárai látták a legendás jelenséget, a melynek párját nem ismeri a városok története. Látták, a mint első emberük végig kíséri házaik között a sivatag megfélemezett királyát. A mint a polgármester rabságba viszi az oroszlánt. És a kép pillanatról pillanatra legendásabbá nőtt. Mert mennél beljebb haladtak, az oroszlán annál jobban összezugorodott, a polgármester alakja ellenben annál imponálóbbá magasztosodott. A sivatag királya egészen megrokkant, a fejét mind lejjebb horgasztotta, a farkát behúzta a hátsó lábai közé. Szinte csomóba kötötte az alázat. A polgármester termete meg kiegyenesedett, megnyúlt, szinte óriásnak lát-

szott, a kinek büszke fejét hamvas felhők koszorúzzák és súlyos lépése alatt reszket a föld. Olyan volt a polgármester úr, mint egy görög isten . . .

A mint a piacra értek és az oroszlán megpillantotta az állatsereglet nagy deszkaalkotmányát, a sivatag királya egy pillanatra megállt, a torkából valami vékony, síró, szűkölő hang szakadt ki, azután, mint a ki már nem bírja a szégyent, egyszerre nekiiramodott és rohant be — egyenesen a ketrecze felé. Arra se reagált, mikor signor Battistiani, a mint az ajtóban elrohant mellette, boldog és rémült meglepetésében csak úgy pusztá kézzel hatalmasan pofonvágtá. A polgármester úr pedig jött, csöndes és nyugodt léptekkel. Bement a menazsériába, megnézte, jól becsukták-e az oroszlán ketreczét, azután nyugodt, kemény, kissé rekedt hangon csak ennyit mondott a direktorénak, a ki sápadtan állt előtte :

— Máskor pedig jobban vigyázzon a házi állataira. Mert nekem egyéb dolgom is van, mint hogy őket összefogdossam !

A piac ekkorra már megtelt ezrekre menő néppel. Csak úgy zúgott az ember mindenfelől. Mikor a polgármester alakja újból megjelent, egetverő éljenzés harsant fel. Az urak tülekedtek, hogy kezet szoríthassanak a legendás hösszel. A polgármester úr pedig szerény mosolylyal az ajkán, védekezett az ováció ellen :

— De uraim . . . Ilyen csekélységért . . . Igazán szóra sem érdemes . . .

ASATI BUKÁSA.

Az ördög legkisebb fia nagykorú lett. Elérkezett az idő, a mikor remekelnie kellett, hogy belépessen a czéhbe. Egy lelket kellett megszereznie a pokol számára : ez avatja az ördögifjút mesterré.

A fiú kiválóan ambiciózus volt és a szeme csak úgy szórta a szikrát, mikor az indulás órája ütött.

Belzebúb, a kinek ez a fiú a legkedvesebb gyermeke volt, a búcsúzásnál gyönyörködve nézte a legényt, baraczkot nyomott a fejére és hangja a rendesnél puhábban recsegett, mikor útravaló tanácsal ellátta :

— Na, ficzkó, — mondta néki, — most először indulsz a földre, hogy a magad szakállára dolgozzál. A tarsolyodban ott van minden szer, a mivel az emberi lelket megejteni lehet. Bízom benned, hogy nem hozol szégyent a fejemre. De figyelmeztetek a törvényeinkre, ne feledd, hogy az ördögnek úgynevezett emberi érzéssel a lelkét megmételyezni nem szabad. Ha elég vigyázatlan lennél és ilyen érzés lopózhatnék a lelkedbe : ördögi hatalmad egyszeriben megszűnt. Vége halhatatlanságodnak, erődnök, a mely a mulandóságon úrrá tesz és az emberi gyarlóságokon felül emel. Nem vagy többé ördög, hanem egyszerű ember : esendő, halandó, tévedő és szenvedő ember. Ezt jól elmédbe vésd és eszerint cselekedjél !

A fiatal ördög nevetett :

— Megköszönném szíves tanácsaidat, — mondotta gúnyosan, — ha ilyesmi nálunk szokás lenne és ha lenne mit megköszönni rajtuk. De egyáltalában nem szorultam az oktatásra és tudtommal nem adtam rá okot, hogy akárkinek is félnie kellene a — gyöngeségemtől. Nem telik bele két hét és olyan lelket hozok ide a földről, hogy a mennyország összes angyalai sírni fognak miatta . . . Légy egészen nyugodt, dicsőséges aggastyán, teljességgel nincsen okod attól a szegénytől tartani, hogy fiad még a — mennyországba talál kerülni.

Ezzel a siheder-ördög meglegyintette a szárnyát, sárga, kénzagu füstgomoly szállt a magasba és Belzebúb legkedvesebb fia a következő pillanatban fent volt a földön.

Azonnal nekilátott a keresésnek. Az első napon roppant jókedve volt, de huszonnégy óra múlva már kissé elszontyolodott. Nem azért, mintha sikertelen lett volna a keresgélése — sőt majdnem ellenkezőleg. Üzletet köthetett volna már az első félórán és azután is, akár minden tíz perczen : de bizony ezek a lelkek nem olyanok voltak, hogy az ördög legkedvesebb fia a maga méltó remekének dicsekedhetett volna velük. Fakó, fáradt, megviselt, agyonkomédiázott lelkek, megtört, kétségbeesett, leszerelt és léha emberek lelkei, a kik talán províziót is fizettek volna valami ágensnek, a ki egy kis előleget tud nekik szerezni az ördögtől.

Asati, ez volt a neve a fiatal ördögnek, bosszúsan fordította félre a fejét, mikor velük találkozott.

— Ilyen zsákmányra, — mondotta magában, — én nem pályázom ! Az én remekem — remek legyen.

De az ördögnek sincs könnyű dolga, ha nagyon válogatós. Már eltelt kétszer huszonnégy óra és Asati még mindig nem találta meg azt, a mit keregett. Egy kicsit bosszús lett és haragjában olyan zivatart zúdított a földre, hogy az utcák tele lettek le sodort gólyafészkekkel.

Ez a vihar elfújta a fiatal ördög haragját. A jókedve visszatért, sőt egyszer csak nagyot ugrott örömében.

— Megvan! — lihegte és a szeméből kék láng csapott elő.

Jókora kert közepén volt akkor. A kertet alaposan megfürdette az éjszakai zápor. Az esőcseppek a faleveleken és a virágszirmokon úgy ragyogtak a reggeli napsugár fényében, mintha az egész kertet telehintették volna gyémántporral. A levegő illatos volt és meleg, tele az ébredő tavasz lehelletével.

A homokos útnak, a mely a kertet átszelte, majdnem a végén, közel a falkerítéshez, egy fiatal leány állott. Tiszta fehérben volt. A haja szőke és a szeme kék és nedves. Fölfelé nézett, olyan különös, álmodó tekintettel, mintha muzsikát hallana a magasságból.

Valami nagyon megható muzsikát, mert a keble pihegett és tágra nyílt szeméből könny serkedt az arczára.

— Ez az, — sziszegte csöndes vigyorgással Asati. — Ez az, a kit én kerestem. Föl a munkára.

A leány még a levegőbe nézett és észre sem vette, hogy már nincs egyedül. Villogó szemü, dús, fekete haju, karcsu legény térdelt előtte és pengette a lantját.

Az ördögnek lantpengetés közben kissé reszket-

tek az újjai. Mert a muzsika az ördögnek nem kedves eszköze. Nem igen ért hozzá. Az aranyat ügyesebben tudja pengetni, mint a gitárt, és Asati nyugtalan is volt. Nem nagyon bízott a hatásban. De az ördög sem dolgozhatik mindig a legbiztosabb szer-számjával.

Nem is mert fölnézni a leányra addig, míg kész nem lett a nótával. Akkor is aggódva emelte rá a szemét: de — egyszeriben kiderült a tekintete. A leánynak csupa sugárzás volt az arcza. A szája félig nyitva volt és fehér arczán, mint a harmat, csillogtak a könnyecsek. Alig tudott megszólalni és a hangja olyan gyöngö volt, mint a sóhajlás, mikor ezt mondta:

— Óh, de gyönyörű volt...

Az ördög szerényen hajlongott:

— Nem volt olyan szép, amilyennek én szerettem volna... De reszketett az ujjam. Hiszen először játszottam neked.

A leány különös, réveteg hangon mondotta:

— Először... Igaz. Először.

A fiatal ördög ajkán átczikázott egy hideg mosoly, de a hangja meleg volt és reszketeg, mikor megszólalt:

— Ismersz, ugy-e? Hiszen vártál.

Halkan felelt a leány:

— Nem tudom, hogy ki vagy, de ismerlek. Nem tudom, honnan jössz, de vártalak. A tavasz első napján lettem tizenhét esztendő, azóta mindig vártalak. Néha azt hittem, királyfi vagy, néha azt hittem, koldúslegény vagy, — de ez egészen mindegy nekem, mert akár herczeg vagy, akár koldús, te vagy az, a kit vártam.

Az ördög fia sűgva válaszolta:

— Én vagyok.

— És nem hagysz el engem többé soha?

— Visszajövök érted és elviszlek magammal.

A leány azt sem kérdezte, hogy — hová. Csak ezt mondta :

— Várlak és megyek veled.

— Tehát itt várj rám holnap este kilencz órákor.

A leánynak felhő futott át a homlokán.

— Este kilencz órákor, — mondotta halkán, — az anyám ágya mellett szoktam ülni. Beteg szegény és nem tud elaludni, ha engem nem lát az ágya mellett.

A legény, mintha nem is hallotta volna, mit mond a leány, keményen ismételte :

— Itt várj rám holnap este kilencz órákor.

— Itt várlak holnap este kilencz órákor.

Az ördög fia már indulóban volt, amikor eszébe jutott valami. A — fogláló. Erről majd hogy meg nem feledkezett, pedig szabály a pokolban, hogy minden üzletet foglalóval kell kezdeni, mert az emberek semmit sem adnak olyan nehezen vissza, mint az előleget.

Az ördög természetesen telerakta az ő legkedvesebb fiának a tarsolyát mindenféle kincscsel, drágasággal. De Asatinak eszeágában sem volt, hogy ezekhez folyamodjék. Nem szorult rá senki segítségére.

Lehajolt és fölvelt az útról egy vizes, homokos kavicsot. Egy egészen közönséges kavicsot. Ezt átadta a leánynak.

— Íme, ez az én ajándékom !

A leány fölsikoltott örömében :

— Soha, — mondotta, — sohasem láttam ennél szebb drágakövet.

És a keblébe rejtette a kavicsot.

Messze künt száguldott már az országúton Asati, — veszettül jó kedve volt és csak úgy fújta a kénköves párát, — mikor valaki hátulról vállon ütötte. Hátranézett. Egy öreg ördög baktatott a nyomában, az egykori nevelője.

— Mit akarsz? — mordult rá Asati. — Egyik ördög ne járjon a másiknak az útján!

— Csak gratulálni akartam neked, Asati, — szabadkozott az öreg. — Az apád küldött, hogy a nyomodban legyek. Gyönyörűen csinálod a dolgodat, de azért jól vigyázz, öcsém! Nincs nehezebb dolog annál, a mit nagyon is könnyűnek tartunk, és ne feledd, hogy az ember nem egészen a miénk!

Asati dühbe jött.

— Eredj haza a pokolba! — kiáltotta dühösen. — Nem szorultam a prédikálásodra!

Az öreg ördög el is kotródott: de az Asati jókedvén csorba esett. A fiatal ördög valami szorongásfélét érzett.

— Csakugyan, nagyon is könnyen megy a dolog, — mormogta. — Túlságosan könnyen.

Nem tudta világosan, mi az, a mi ebben bántja és nyugtalanítja, holott igazán örülnie kellett volna neki. Tőprengve nézett a magasba, — ez is hiba volt pedig, mert az ördögnek nem ajánlatos fölfelé nézni, — és látta, hogy egy fehér galamb száll a feje fölött. Asati rárivallt:

— Hogy mersz te engem követni, te ostoba madár! Mindjárt kitekerem a nyakadat!

Erre a kemény fenyegetésre a fehér galamb azzal felelt, hogy odaereszkedett az ördög vállára és a nyakába hajtotta a fejecskéjét.

— Kitekerem a nyakadat! — ordította megint az ördög, de a galamb meg sem rezdült.

— Buta madár, — mormogta Asati és ledobta a válláról. De nem tekerte ki a nyakát. Sőt rá sem kiáltott többé. Hagyta, hogy ott röpüljön mindig a nyomában.

Hogy másnap este kilenczkor az ördög nem ment el a légyottra, az természetes.

— Csak várjon a kicsike, vihogta ravaszul, — csak várjon! Nem szabad elkényeztetni. Ő csak várjon.

És nem ment el másnap és nem ment el harmadnap este sem. Negyednap átvillant az agyán; hátha már nem is vár?

Az ördög fia megriadt erre a gondolatra. Vad vágatással indult a kert felé, de — a kerítésnél megállott.

— Különös, — suttogta zavartan, — mintha inkább attól félnék, hogy — vár rám.

És megint visszafordult.

Az ötödik nap este mégis elment. A leány ott állott a kerti út közepén, ahogy neki parancsolta.

Az ördög fia, akin megint az a habitus volt, amelyikben először megjelent, nem ment egészen közel hozzá. Sohasem érzett nyugtalanság fogta el és belereszkedett a hangja is, amikor megszólalt:

— Hát még mindig vártál?

— Vártalak, — felelte a leány.

— Vártál, noha nem jöttem?

— Megigérted, hogy eljössz.

— De hiszen nem jöttem.

— Tudtam, hogy el fogsz jönni.

— Ki mondta neked, hogy higgy nekem?

— Kinek higgyjek, ha nem neked?

Asati nem tudott szólni. Ilyent nem érzett még soha. Csönd volt. A házból jajszó hallatszott.

— Mi az? — kérdezte az ördög.

— Az anyám sir utánam.

— És te nem mégy hozzá?

— Azt parancsoltad, hogy itt legyek és váralak.

Az ördög érezte, hogy — reszket.

— Leány, — suttogta remegő hangon, — és ha én azt mondom neked, hogy — menekülj tőlem?

— Én csak hozzád menekülhetek.

Az ördög most már kiáltott:

— És ha nem az vagyok, akinek te engem gondolsz!?

— Sohasem gondolkoztam azon, hogy ki vagy.

— És mondd, ha én az ördög vagyok és a pokol kohója az, ahová vislek?

A leány remegés nélkül való hangon felelt:

— Akkor megyek veled a pokolba.

Az ördög tekintete elhomályosodott. Érezte, hogy a szeme megtelik meleg nedvességgel és Asati tudta, hogy ez mit jelent. Tudta, hogy ez a nedveség egyszerre kioltja az ő halhatatlansága, ördögi ereje tüzét. Érezte, hogy teste, lelke, eltelik a mulandó ember érzéseivel, neki eleddig ismeretlen szenvedésekkel és örömökkal. Érezte, hogy vége bűvös hatalmának és nincs erő, amely azt neki visszaadhatná. Mindezt érezte és a könny a szemében mégse a fájdalom könnye volt. És nem is elveszített hatalmának és ördögi dicsőségének fájdalma tette reszketővé a hangját, mikor odalépve a leányhoz, így szólott hozzá:

— Most már én kérlek téged, add ide a kezedet és ne hagyd el engem soha.

Lent pedig az öreg Belzebúb ordított és tombolt dühében, úgy, hogy reszketett az egész pokol.

— Ilyen szégyen! — dühöngött az ördögök fejedelme. — Ilyen gyalázat! És épen az én legkedvesebb fiam hozta a fejemre!

És vadul tépdeste a szakállát és verte az öklével a tulajdon koponyáját.

JANCSI ÉS BABETT.

Barátom, a leglágyabb szívű pesti fiskális, a minapában meglátogatott és így szólt hozzám :

— Ha akarod, neked adom a Jancsit. Küldj érte, vagy elküldöm én, még ma.

Ha azt mondta volna, hogy nekem adja mindenét, a mije van, az se lepett volna meg jobban. A barátomnak olyan puha szíve van, mint a vaj, nagyobb lehetetlenséget aligha lehetne kívánni, mint azt, hogy valami kívánságot megtagadjon. És ezt a lehetetlenséget elkövette mindig, ahányszor Jancsiról volt szó. Én is kértem már tőle, ha jól tudom, két ízben is. Nem adta. Nem tudott megválni tőle.

Jancsi ott ült az íróasztala balsarkában, amióta emlékszem, mindig. Hamarább megvolt már, mint az íróasztal. Amikor én a barátommal megismerkedtem, Jancsi már megvolt. Azóta mindig vele vándorolt, egyik helyről a másikra, Isten segedelmével mindig szebb helyre és mindig olyan helyre, hogy a gazdájának szeme előtt legyen. Körülötte sok minden megváltozott : de Jancsi változatlan maradt, mert Jancsi — kőből volt. Egy kis sárgásbarna márványszobrocska. Alacsony oszlopon ülő emberke : soha életemben nem láttam csúnyább és vonzóbb arcot. Valami különös szomorúság volt a vonásaiban, szelíd és jóindulatú leszereltség, szemrehányás és

vád nélkül való néma szenvedés. Olyan ember tekintete volt ez, a ki már mindenen túl van, mindent megért és mindent megbocsátott. Nem volt ránczos az arcza, de azért minden inkább volt, mint fiatalos, szomorú, de minden keserűség nélkül való. Szimpatikus kis emberke volt, az bizonyos, és mint említettem, én is szerettem volna. A barátom azonban nem adta.

— Ne haragudj — mondotta — de ezt igazán nem tehetem. Jancsit nem adhatom. Nagyon erős kötelék az, a mi minket egymáshoz fűz. Ez a kis kőfigura, azt hiszem, senkinek sem lehet az, a mi nekem. Látod, én már azt se tudom róla, hogy — nem él. Nekem nem dísz, nem csecsebecse, hanem ő a legmeghittőbb, a legrégebb és legcsöndesebb barátom. Velem van kisdiák koron óta. Egy szegény asszonytól kaptam, a ki maga nem tudott írni és velem íratta leveleit a katonafiának. Hálából aztán nekem adta a Jancsit. Ő nevezte így: én azután meghagytam a nevét. Azóta velem vándorol az én kis öreg czimborám. Sokat jártunk, sok hónapos szobában tanyáztunk együtt hűséges társával az én küzdelmes ifjúságomnak. Sokszor megesett, hogy nem is volt senkink egymáson kívül. Talán az edzett meg olyan nagyon a barátságunkat. Jó dolog az, ha az embernek van egy barátja, a ki minden dolgát tudja, minden gondolatát ismeri, anélkül, hogy el kellene neki mondanunk és a ki egészen a mi dolgunké, bajunké, örömünké, mert magának nincs semmi dolga, öröme, baja. A ki mindig meghallgat bennünket, még a némaságunkat is, és sohase zavar és sohase mond ellent. Ilyen embernek könnyen el lehet nézni azt a kis fogyatkozást, hogy — kőből van. Ha ugyan ez fogyatkozás csakugyan. Én, mondom, már észre

se veszem. Nekem az az érzésem, hogy az én kis öreg barátom él, lát, hall, megért, legalább engem; csak épen nem beszél és nem mozdul, hogy ne legyen al almatlan. Nagy hűtlenség lenne, ha túladnék rajta: belá hatod.

Nincs félesztendeje, a mikor a barátom ezt monddta, meleg és megindult hangon, úgy hogy szinte megbántam a ké esemet. Erthető tehát hogy nagyon meglepett az ajánlata. Tréfás megütközéssel kérdeztem:

— Hát mi történt — közöttetek? Összevesztél a Jancsival?

Egy szikrát se ütődött meg rajta, hogy a kis márványfiguráról úgy beszéltem, mint egy élő emberről. Az ő gondolatában ilyennek élt csakugyan. Félrefordult és így felelt:

— Ő semmit se vétett nekem. Sőt ellenkezőleg... A dolog nagyon különös. Olyan sajátságos, hogy bizonyára érdekelni fog.

Némán intettem a fejemmel. A barátom pedig kis szünet után folytatta:

— Babettet ismered, ugy-e?

— Babettet?

— No igen. Azt akartam mondani, hogy — láttad már ugy-e? Babettet, a francia porcellánbabát, az íróasztalom jobb sarkában. Gyönyörű baba. Két hónapja vettem egy zsidárastól. Olyan ragyogó kék szeme volt, mint a déli ég. És a haját, nem tudom, megnézted-e? Porcellánból volt, de olyan puha, mint a rózsalevél.

— Nagyon szép baba.

— Gyönyörű. És olyan fiatal. Az ember igazán el se tudja képzelni, hogy már több, mint kétszáz esztendőös. Az embernek bizonyos dolgokban nagyon

szűk a képzelete. Kicsinyes. A fiatalság például, a mit mi el tudunk képzelni, csak egy arasz. Az örökkévalóság képét fehér fűrtökkel és ránczos arczczal látjuk. Ilyen dolgokban szegények vagyunk egy porcellánbabához képest.

De ne erről akarok most beszélni. Említettem, hogy Babettet odaállítottam az íróasztalom jobb sarkába: épen szemközt Jancsival. Ott álltak, egymástól vagy két méternyi e, épen egymás felé fordulva. En, őszintén megvallva, egész a legutolsó napokig nem vettem észre semmit.

— Miből?

A barátomat mintha meghökkentette volna kissé ez a kérdés. Hallgatott egy pillanatig, azután halkán folytatta:

— Mondottam már hogy a história kissé különös. Szokatlan és attól tartok hihetetlen is... Semmit se szabad kérdezned ha azt akarod hogy a végéig jussak. Azt hiszem zavarba hoznál. Különbemaga az eset is megzavart kissé.

Tegnapelőtt történt: a mikor hazajöttem a menyasszonyomtól. Hajnali négykor indul a vonat, a melylyel jönnöm kellett hogy itt lehessen délelőtt egy tárgyaláson. Nagyon el voltam törődve álmos voltam azt tettem tehát a mit nem szoktam tenni, lehevertem délután a dolgozószobámban a pam-lagra hogy majd alszom egyet. A függönyt leeresztettem a ablakokon. A szobában különös tört napfényes homály volt. A szememet lehúnytam és — akkor történt a különös dolog.

Beszédet hallottam mögöttem. Egy vékony, de nagyon csengő női hang kezdte azzal a szóval, hogy:

— Alszik?

Nagyon halkán mondta, de a vékony hangocská

úgy zengett a levegőben, mint egy finom vékony pohár megütött fala. En háttal feküdtem az íróasztalnak de azonnal megismertem, hogy ez a Babett hangja. Izgalom fogott el, de azért mozdulatlan maradtam, sőt még erősebben hunytam le a szememet. Egy pillanatig csönd volt, azután megint Babett szólalt meg:

— Hát miért nem beszél? — mondotta megint azon a csengettyűhangon.

Egy sóhajtás hallatszott, azután megint egy másik, különös, mély zengésű hang felelt:

— Szinte jobb szeretek hallgatni, Babett! Csak hallgatni és nézni magát. Hiszen úgy sem tudom elmondani azt, a mit érzek, úgy, a hogy szeretném. Édes Babettem! Édes, szép Babettem!

Ezt Jancsi mondotta, olyan csodálatos, muzsikás hangon, hogy a zengésével tele lett az egész szoba. És ez a hang átjárta engem is, a hogy átjárja egész testünket, lelkünket a tavaszi verőfény. Ez is úgy rezgett és muzsikált minden ízemben, magába burkolt és elkápráztatott egy különös, szelid és meghatott izgalomban. Szerettem volna, ha halkabban dobog a szívem, hogy egy hangját se nyomja el annak, a mit hallok.

— Édes, szép Babettem! — ismételte, nem is tudom, hogy hányszor, a márványemberke. — Ugy-e, hogy az vagy? Az én Babettem! Az enyém! Mondd, hogy az vagy, én édesem!

— A tied vagyok! — felelte a másik, olyan lágyan és olyan halk bensőséggel, a hogyan az emberek sohasem tudnak beszélni. — Esküszöm, hogy a tied!

Megint egy kis csend következett, olyan muzsikás csönd, mintha a röpködő porszemek zengve

összeütdődnének a napfényben. Azután újból a férfi folytatta:

— Nem győzőm elégszer hallani, én egyetlenem. Szeretném, ha folyton mondanád, mindig.

— Hát kételkedsz bennem? — csengte búsan a kis Babett.

— Rosszul mondtam, — mentegetőzött a másik. — Tehozzád ne érjen semmi árnyék. A mi sötétség ebben a szóban van, az rám hull. Rám, a ki, jól tudom, rút vagyok, és nem szeretni való. A kit sohasem szeretett senki, a ki nem is merte remélni se, hogy szeressék és egyszer, egyszer... óh, milyen szép csoda ez...

Most úgy zengett a hangja, mintha meleg könny-cseppek esnének egy síma tó kék tükrére.

— Hát miért is szeretsz te engem?... Te, a szépek szépe, engem, a rútak rútját.

— Mert szeretlek, — csengte Babett. — Szeretlek, a mióta ismerlek. Én úgy érzem, azért vagyok itt, mert szeretlek. Hát összehozhatott volna bennünket megint a sors, ha ez nem így lenne, — negyven esztendő után?

— Igen, — ismétlé a kőember, — negyven esztendő után! Akkor én egy szekrény tetején álltam, te pedig egy csomó pajtásod között egy asztalkán. Egy rettenetes napon azután széthordottak bennünket... Mennyi minden történt azóta velünk, én édesem! Ki hitte volna, hogy még egyszer...

A porcellánbaba szilárd üveghangon felelt:

— Én tudtam, Gil! Én tudtam, hogy még találkozunk kell. Hidd meg nekem: tudtam. Éreztem. Hiszen ha ezt nem tudtam volna, cserép lennék már régen. És mikor ő értem jött abba a vásárba, tudtam, hogy elvisz és hogy azért jött, hogy hozzád hozzon. Esküszöm, Gil, hogy éreztem.

Most nagy csönd lett: olyan tartós, hogy már szinte türelmetlenné lettem. Végre megint a márvány mberke szólalt meg:

— Szép csoda ez, Babett! Gyönyörű csoda, hogy most megint itt vagy és közelebb hozzám, mint akkor... Legalább láthatlak, és hallok a hangodat... És úgy érzem, Babett, leszünk mi még egyszer egészen boldogok is. Majd meglátod... Történik valami, mikor a távolság, a mely most elválaszt egymástól, megszűnik, egyszer csak egymás mellett leszünk, egészen egymás mellett, és ajkunkra száll az első csók édessége, a melyet negyven esztendeje várunk. *Neki*, a ki olyan hatalmas és erős, ez csak egy mozdulatába kerül, és ő meg fogja tenni, Babett, mert ő a milyen hatalmas, olyan jó is...

— Hiszem, — mondotta Babett.

Az én szívemet pedig egyszerre valami csöndes tűz melege járta át; éreztem a legnagyobbat: a gondviselés örömét és büszkeségét, és elhatároztam, hogy azonnal fölkelek és boldoggá teszem őket. Emlékszem, hogy az elhatározásom erős volt, de mielőtt megvalósíthattam volna, — elaludtam, olyan mélyen, hogy a legényem este alig tudott fölrázni.

Sietve kellett átöltöznöm, vacsorára voltam hivatalos és már a kapuban voltam, a mikor a délutáni különös eset eszembe jutott. Vissza is akartam fordulni, de rösteltem a kis fáradságot, úgy gondoltam, ráér akkor is, ha hazajövök.

Mikor hazajöttem, jó későn volt, egészen elfeledkeztem a dologról és csak reggel jutott az eszembe, a mikor a bírósághoz akartam indulni. Emlékszem, hogy már a kezemet is kinyújtottam Jancsi után, de abban a pillanatban hozta a legényem a postát, láttam a menyasszonyom levelét és — megint elfelejtettem boldoggá tenni Jancsit és Babettet.

Csak éjszaka jutott megint az eszembe a dolog, a mikor már ágyban voltam. Egy kicsit boszús is voltam magamra, fájdalmasan éreztem, milyen gyöngé és tökéletlen az ember, mikor — gondviselés, és megfogadtam magamban, hogy reggel ez lesz az első dolgom.

Erre aztán el is aludtam.

A barátom itt elhallgatott és zavartan dörzsölte a homlokát.

— Elaludtam — ismételte azután szomorúan. — Ma reggel pedig egy csörrenésre ébredtem föl. Ez is olyan sajátságos csörrenés volt: mintha a szívemre esett volna. Ijedten pattantam föl az ágyból és futottam a dolgozószobám felé. Úgy látszik az arczomon volt a rémület, mert a legényem is egészen megdöbbsent, mikor meglátott és sietett megnyugtatóni:

— Ne tessék megijedni, nagyságos úr, csak a porcellánbaba tört el. Valahogy meg talált löködni a könyökömtől.

A barátomon úgy erőt vett az izgalom, hogy nem tudott ülve maradni. Fölpattant, és a szobában föl s alá sétálva, szaggatottan mondotta:

— Hozasd el kérlek azt a másikat is... De most, azonnal!... Nem akarok addig hazamenni, a míg el nem vitték onnan.

AZ ÖRDÖG PÉNZE.

Az aggregények klubjának az estéjén mondotta el egy kövér úr a következő történetet.

I.

Lakott itt Budapesten egy becsületes, de szegény fiatalember, — Zsibrik Lajosnak hívtá, — a ki nagyon szeretett billiárdozni, de még jobban szeretett volna enni, mert szörnyű módon éhezett. A billiárdozásról még csak lemondott volna, de hogy ne is egyék, azt sehogy sem tudta megszokni. Negyvennyolcz óráig még csak tűrte a koplalást, de tovább nem, és elszánta magát a legvégsőre. Elhatározta, hogy eladja a lelkét az ördögnek.

Fölkeresett tehát egy öreg asszonyt, a kiről tudva volt, hogy élénk üzleti összeköttetésben áll a pokollal és előadta neki a szándékát. A banya meg lehetőszen kellettlen képpel hallgatta végig, azután így szólt:

— Hozzám hasztalan fordult, fiatal ember, mert én már nem foglalkozom ilyesmivel. Mióta ilyen rossz világot élünk, a pokolnak nincs többé szüksége közvetítőkre, proviziót nem fizet, mert jönnek az emberek maguktól is. Legjobb menjen egyenest az irodába, a címet szívesen megadom. Van valami protekciója?

— Hiszen ha protekcióom volna ! — sóhajtott szomorúan a fiatal ember.

— Biz az baj, — mondta a banya. — De lehet, hogy boldogul így is, elég jóképű ember, az ilyeneket szereti az ördög is.

Zsibrik megköszönte a címet és ment. Az ördög nagy úr, természetesen nagyúri módon van berendezve a hivatala is. Zsibrik dobogó szívvel, de elszántan lépett be a márványos, aranyos előcsarnokba. Egy fiatal, mosolygós képű ördög igen előzékenyen tánczolt elébe :

— Mivel szolgálhatunk?

A fiatal ember elfogódva dadogta :

— A lelkemet kívánnám eladni.

Az ördögöcske helyeslően bólintott :

— Úgy? És a föltételek, kérem?

Zsibrik nem volt tisztában a kérdéssel.

— A föltételek? Nem értem, kérem.

— No igen. Szerelem, rang, hírnév, játékszerencse, vagy gazdagság?

— Pénz : pénzt szeretnék ! — válaszolta mohón az ifjú.

A fiatal ördög a lépcsőre mutatott.

— Első emelet jobbra ! — mondotta.

Zsibrik meghajolt, aztán kissé ingadozó léptekkel haladt fel az emeletre. A jobbról nyíló hatalmas teremben nagyon sokan voltak : elegáns és rongyos emberek vegyesen. Zsibrik bizonyos meglepetéssel látott ott csomó nagyurat, a kiket látásból már ismert, köztük négy vagy öt bankdirektort is, a kiknél állásért jelentkezett. Mindezek sápadt arczczal rendre léptek a függönyös fiukébe, azután gyorsan, majdnem futva távoztak. Szerényen végigvárta, míg rákerült a sor, akkor ő is belépett. A fekete bársonnyal be-

vont asztal mögött egy öreg, pápaszemes ördög állt és kissé elcsodálkozott, mikor Zsibrik elmondta, hogy mi járatban van.

— Hja, hja, romlik a világ! — mondotta, a fejét bólintgatva. — Ezelőtt is jöttek fiatal emberek, de nem pénzért. Az egyiknek hírnév kellett, a másiknak dicsőség, a legtöbbször igézet, a melylyel az imádottja szívét megejtse. És önnek pénz kell. Pénz! Szegény ideáлизmus!

Zsibrik elpirult.

— Éhes vagyok, — suttogta szégyenkezve.

— Persze, persze! — bólogatott az öreg ördög. Azután elővett egy kis bőrbugyellárist, beletett őt aranyat és átnyújtotta Zsibriknek.

— No, fogja!

A fiatalember megrökönyödve bámult rá.

— Ennyi az egész? — kérdezte csalódott hangon. Az ördög legyintett.

— Ne féljen semmit. Ez a pénz sohasem fog elfogyni. Ez a pénz az, a mi önt hozzánk köti és nálunk tartja. Majd ha egyszer meghal, ez az arany ott lesz elszálló lelke kezében is. Csak a pokol kapujában veszik el tőle, addig túladni rajta nem tud. Ez a pénz a mi szerződésünk, a mely addig tart, a meddig ebből tart és a melyet csak maga a pokol oldhat föl.

A fiatal ember egy kicsit megborzongott, de azután hirtelen elhatározással elkapta az erszényt és futott — egyenesen egy vendéglőbe.

II.

Zsibrik hamarosan rájött, hogy az ördög csakugyan gavallérosan fizet. A kis fekete bugyelláris kimeríthetetlennek bizonyult. Költhetett akármeny-

nyit, az öt arany ott volt benne mindig, vadonatúj, friss veresű, fényes aranyak. A szegény fiúból természetesen most már gazdag fiú lett, eleinte egyebet se csinált, csak evett és billiárdozott, de később megismerkedett az úri kedvtelések egész pazar sorozatával. Palotában lakott, lakájokat, fogatot tartott, fürdött a pezsgőben, játszott a lóversenyeken : a kis erszény tartalma azonban teljes épségben maradt mindig.

Jó darab ideig pompásan érezte magát, hiszen mindene volt, a mit csak kívánhatott, s ráadásul annyi jóbarátja, hogy udvart tarthatott magának, mint valami fejedelem. Olyan tékozlást művelt, hogy egyszer már a rendőrség figyelmét is fölkellette vele ; de az aranyai valódiak voltak, az élete pedig makulátlan, semmit sem süthettek ki ellene.

Hanem egyszer . . . egyszer rája jött a csömör. Kezdette unni a jólétet, unni a fényt, a mulatságot és különösen a barátait. Eszébe jutott, hogy mikor szegény legény volt, egy barátja se volt. A gyomra is megsínylette a sok dáridót, aludni meg egyáltalában nem tudott. Az éjszakák tele voltak rémekkel. Sötét gondolatok egész ádáz raja tört rá és egész testét ellepte az izzadtság. Örökké a kínszenvedésekre gondolt, a melyek szegény eladott lelkére várnak és a hajnal úgy találta sápadtan, verejtékes homlokkal, mélyen beesett szemmel.

Égette az ördög pénze ; menekedni szeretett volna. Sóvárogta vissza a nyomort, az éhséget. De hasztalan próbált mindent, a bugyelláris nem ürült, akárhányszor szedte ki belőle az aranyakat.

Végre egy utolsó próbára szánta el magát. Elment a templomba. Félve osont be és meghúzódott

egész hátul, a koldusok között. Imádkozni is szeretett volna, de nem merészelt; hanem mikor a sekrestyés jött a perselylyel, kimarkolta a tárcza egész tartalmát és a perselybe dobta.

De az aranyak, mintha a perselynek feneke se lett volna, kihullottak, a földre estek mind az utolsóig. Csodálatosképen ezt senki más nem vette észre, de Zsibrik látta és szeme kimeredt a rémülettől. Egész testében reszketve surrant ki az Úr házából és mohón húzta ki az erszényét. Benne volt az arany hiánytalanul.

— Nincs mentség! — dadogta fakó ajkakkal és másodszor is elismételte magában: — Nincs mentség!

Nyár volt, mégis rázta a hideg. Szinte félőrülten bódorgott egész nap az utcán és mire beállt a sötétség, gyökeret vert lelkében a végső elhatározás:

— Ez az élet így nem élet tovább. Inkább teljék be a végzetem. Meghalok.

III.

Ment a Margithídra, hogy a Dunába vesse magát. Megrokkant testtel járt föl és alá a kókoronás oszlopok között, mialatt lelkében fiatal élete még egyszer tusára kelt gyilkos kétségbeesésével. De már a korláthoz lépett, mikor észrevette, hogy közvetlen mellette egy nőalak hajlik át azon, nyilván azzal a szándékkal, hogy átvesse magát rajta. Épen csak annyi ideje volt, hogy megragadhassa a karját.

Az öngyilkosjelölt hátrafordult. Fiatal, szép leány volt, sápadt arczából szinte kivilágított gyönyörű két fekete szeme.

— Mit akart, boldogtalan? — kérdezte tőle

Zsibrik az izgatottságtól reszkető hangon. — Meg akart halni?

A leány egy darabig nem tudott szóhoz jutni, de azután tompa, de elszánt hangon felelte :

— Igen.

Zsibrik nagy megindultsággal nézte a boldogtalan szép gyermeket.

— Ilyen fiatalon, ilyen szépen ; miért ?

— Mert az életem nem élet. Csupa nyomorúság. Fiatal vagyok, és ön mondja, szép is vagyok ; de mi gyönyörűségem van mindebben ? A fiatalságom rab-szolgaságban telik, a szemem fénye és az arczom frissége elvész a nyomorult küzdésben azért a falat kenyérért, meg egy darab rongyért, a miből szoknyát varrhatok magamnak.

Nagyon szép volt, a mialatt így beszélt. A szemében könnyek ragyogtak és az arcát kigyulasztotta lázadó szépségének keserű föllobbanása.

— Inkább meghalok, mint hogy így, nyomorban töltssem az életemet.

Zsibrik lelkében egy új elhatározás támadt. Az elkárhózásra még ráérek, gondolta magában, és mielőtt a pokolba megyek, megmentem és boldoggá teszem ezt a veszendő, szegény szép teremtet.

— Igaza van, kisasszony, — mondotta, — de azért meg ne haljon. A nyomorúságtól én megváltom. Jöjjön velem, legyen a feleségem. Semmit se kérek magától, csak azt az egyet, éljen úgy, a hogy élni szeretne. Maga a legszebb leány, a kit idáig életemben láttam ; kívánom, hogy egyetlen vágya, sőt a hiúságnak egyetlen szeszélye se maradjon teljesületlen. Akarja ?

A leány úgy meg volt lepve, hogy egy hanggal se tudott válaszolni. Szótlatlanul, kissé kábultan indult

meg a fiatalemberrel. Éjszaka volt, az utcák néptelenek voltak. Már a Váczi-utczában voltak, mikor a leány végre halkán megszólalt az egyik bezárt bolt előtt:

— Ebben a kirakatban ma délután egy gyönyörű kék gallért láttam. Hosszú, egész térden alul ér, nyakban vörös bársony, arany zsinórral . . .

IV.

Hamarosan megesküdtek. A kék gallért persze megvették és melléje még négy pirosat, hat fehéret, három zöldet és két feketét. A menyecske kimondhatatlanul boldog volt, csak az volt a baja, hogy szegénykének az egész napját kora reggeltől késő estig igénybe vette a »legszükségesebbek« beszerzése, a szabónő, az ékszerész, a divatárús, a szőnyegkereskedő és még száz más, a kikre a legszükségesebbek miatt egy szép asszonynak szüksége van. Zsibrik csak segített neki, mégis majdnem kidőlt már, de a menyecskén a fáradtság legkisebb nyoma sem látszott.

Hat hónapja boltoztak már és még a közepén sem voltak a legszükségesebbek beszerzésének. Zsibrik épen a prémkereskedőtől jött a feleségével. Már este volt és az asszonyka szaporán tipegett az ura mellett:

— Siessünk, — mondotta, — az ékszerész üzent, hogy három csodaszép gyöngye van: egy hercegné alkuszik rájuk, ha még ma meg nem veszem, elviszik.

— Csak menjen be, vegye meg, — válaszolta a kimerült Zsibrik, — én majd itt megvárom a bolt előtt.

A menyecske bement és Zsibrik, a mint ott állt

a kirakat sarkához támaszkodva, egyszerre gyöngé érintést érzett a nadrágzsebénél. Hirtelen megfordult s csak annyit látott, hogy egy fekete alak ott, közvetlenül mellette lesülyed a földbe. Az arcát csak egy pillanatra láthatta, de tüstént fölismerte azt a pápaszemes öreg ördögöt, a ki neki a bugyellárist adta.

Mohón a zsebébe nyúlt. A kifogyhatatlan tárcza üres volt. Az ördög visszalopta a bugyellárist, noha, mondom, a szép asszony még a felét sem szerezte be a legszükségesebbeknek.

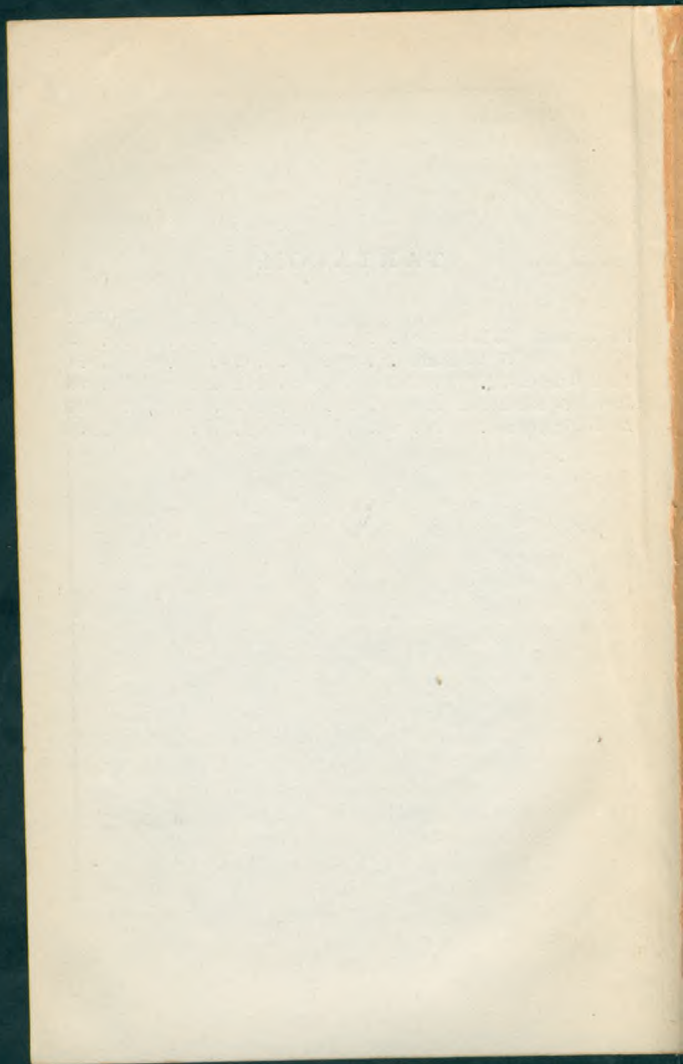

TARTALOM.

	Oldal.
Két oroszlán I. Lizander	3
II. Musztafa	21
Asati bukása	38
Jancsi és Babett	47
Az ördög pénze	55

321—330.szám.

Hoitsy Pál
Molière
Wilde Oszkár
Cicero
Csehov
Garády Viktor
Ambrus Zoltán
Molière
Anatole France

331—340.szám.

Csánki Dez.ő
Jókai
Mikszáth
Brodarics
Lavedan
Szikra
Berzeviczy

341—350.szám.

Jókai
Gorkij
Tacitus
Krúdy Gyula
Zangwill
Tóth Ede

351—361.szám.

Radó Antal
C. Sallustius Crispus
Gorkij
Lengyel Laura
Molière
Haraucourt
II. Rákóczi Ferenc
Dóczy

362—372.szám.

Habberton
Balogh Pál
Jókai
Collins Wilkie
Petőfi
Tóth Rezső
Bracco
Gyöngyösi

373—380.szám.

Mikszáth
Maeterlinck
Conan Doyle
Deák Ferenc

381—391.szám.

II. Rákóczi Ferenc
Shakspeare
Viharos-Gerő Ödön
Rasi
Váradi Antal
A kodexek irodal-
mából
Tábori Róbert

392—400.szám.

Smith I. P.
Priskos Rhetor
Mairet
Radó Antal
Roger mester
Anatole France
Alexander Bernát

401—411.szám.

Mikszáth
Wilkie Collins

Balogh Pál
Maupassant
Aranyos-Rákosi-
Székely Sándor
Hevesi József
Orosz elbeszélők
Mikszáth

412—420.szám.

Sardou
Bonfini
Szomaházy
Francia elbeszélők
Conan Doyle
König Dénes
Mikszáth

421—430.szám.

Anatole France
A kodexek irodal-
mából
Heltai Jenő
Tóth Rezső
Mikszáth
Beóthy
Szavalókönyvek
Mikszáth

431—440.szám.

Mikszáth
Molnár Ferenc
Sardou
Barlám és Jozafát
Kafka Margit
Daudet
Hankó Vilmos dr.
Szavalókönyvek

441—449. szám.

Schönthan
Lévai József
Wilde Oszkár
Rostand
Tóth Béla

450—460. szám.

Titus Livius
Shaw
Lagerlöf
Kupcsay
Conan Doyle
D'Annunzio
Cicero
Lux Terka

461—470. szám.

Beőthy
Rákóczi-versek
Pap Illés
Balogh Pál
Schopenhauer
Thury Zoltán
Bródy Sándor
Thallóczy

471—479. szám.

Ebner-Eschenbach
Molière
Goethe
Orosz elbeszélők
Dr. Salgó
Sas Ede
Wilde Oszkár

480—490. szám.

Goethe
Provins Michel
Lukianos

Szini Gyula
Katona Lajos
Maupassant
Wilde Oszkár
Turgenyev

491—500. szám.

Cicero
Somossi István
Halfdan Langaard
Musset
Wilde Oszkár
Ady Endre
Wilde Oszkár
Beőthy

501—510. szám.

Krúdy Gyula
Wilde Oszkár
Daudet
Sutro
Wilde Oszkár
Berzeviczy
Flaubert
Conan Doyle

511—520. szám.

Farkas Emőd
Anatole France
Bracco
Hedin Sven
Höfding Harald
Flaubert
Shakspere
Farkas Pál

521—530. szám.

Halász Zoltán
Conan Doyle
Schopenhauer

Cicero
Kegel Miksa
Rákosi Viktor
Szemere György

531—540. szám.

Ignotus
Goethe
Wells
Shaw
Lőrinczy György
Ambrus Zoltán

541—549. szám.

Kipling
Faltay Lucyén
Bacsányi
Molnár Ferenc
Magyar Győző
Ibsen
Bíró Lajos

550—559. szám.

Berneker
Wilde Oszkár
Turgenyev
Reichenhalter Pethő J.
Kenedi Géza
Stein Aurél
Tacitus

560—570. szám.

Heyermans
Ambrus Zoltán
Wilde Oszkár
Irói arcképek
Kozma Andor
Jerrold Douglas
Paulovits Károly
Maupassant

571–580. szám.

Irői arcképek
Berczik Árpád
Lavedan
Bölsche
Ibsen
Lagerlöf
Gyergyai Albert
Schopenhauer
Révész Béla

581–589. szám.

Hervieu
Ábrányi Emil
Ambrus Zoltán
Marx
Ady Endre
Shaw
Móricz Zsigmond

590–600. szám.

Carlyle
Oberle Károly
Shaw
Nietzsche-aforizmak
D'Annunzio
Shakspere
Renard
Vaszary Kolos

601–610. szám.

Futrelle
Ambrus Zoltán
Salten
Marlowe
Mæterlinck
Sebők Zsigmond
Bresztovszky
Wells

Szomaházy
Kézai Simon

611–620. szám.

Prém József
Bracco
Verga
Lenau
Bródy Sándor
Schiller
De Berkeley
Molière
Vér Mátyás
Kemény Ferenc

621–630. szám.

Heyking
Lavedan
Okulov
Ibsen
Schäffle

631–640. szám.

Irői arcképek
Karin Michaelis
Shakspere
Ibsen
Grazia Deledda
Schiller

641–642. szám.

Molnár Ferenc
Mæterlinck
Kleist Henrik
Berzeviczy
Pierre Loti
Szöllösi Zsigmond

650–660. szám.

Hebbel Frigyes
Prévost

Kenedi Géza
Kafka Margit
Musset
Shaw
Szomaházy
Lagerlöf

661–670. szám.

Jacobsen
Wlassics Gyula
Reviczky Gyula
Irői arcképek
Molnár Ferenc
Strindberg

671–680. szám.

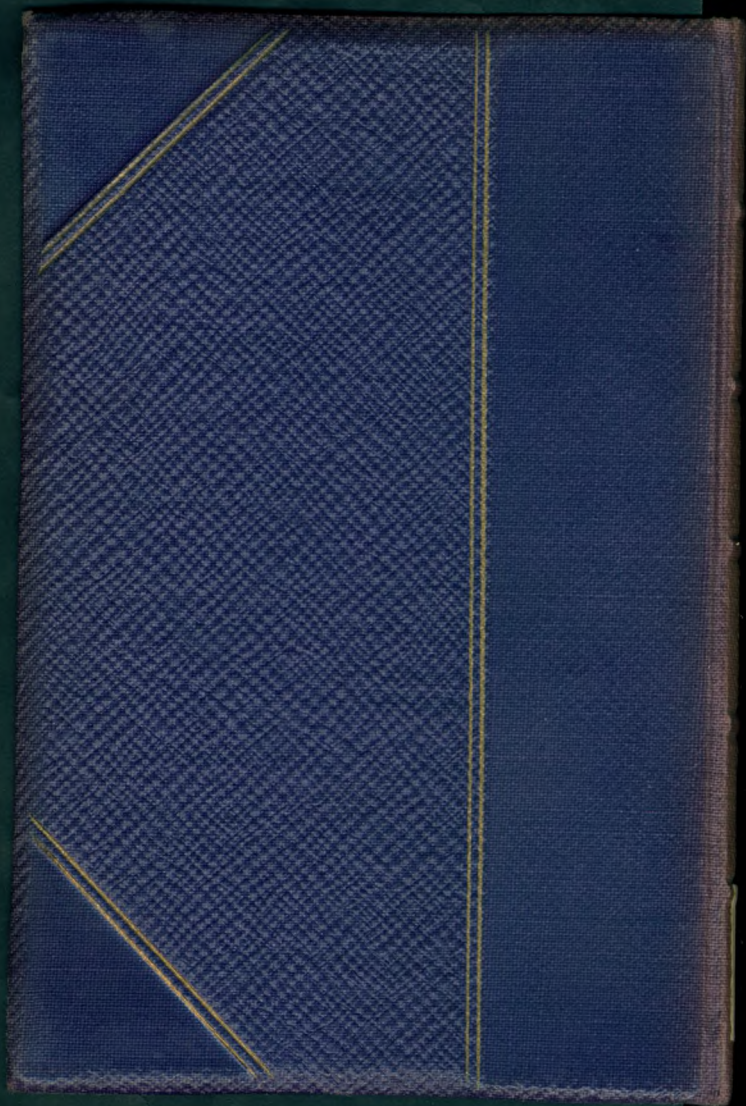
Ibsen
Szini Gyula
Anatole France
Strindberg
Andor József
Kistemæckers

681–689. szám.

De Amicis
Daudet és Belot
Futrelle
Esküdtek és Esküdtek
bírák
Prévost

690–700. szám.

Gróf Bethlen Miklós
Bernstein
Gyöngyösi István
Bracco
Kiss Menyhért
Krúdy Gyula
Conan Doyle
Irői arcképek

Magyar
Könyvtár

641 - 649

M

12097